

Α1.Σ3.Υ1.42.0007

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΜΟΥΣΕΙΟ ΜΕΛΟΥΡΙΟΥ
ΣΥΛΛΟΓΗ Π. ΠΑΤΡΙΚΙΟΥ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΣΤΗ ΖΑΚΥΘΟ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Hommage à Foscolo	Frédéric Plessis
Ἡ Γλῶσσα τοῦ Α. Κάλβου (Συνέχεια καὶ τέλος) . . .	Ἡλία Βουτιερῆδη
Τετράστιχα	Σίμων Μενάρδου
Ὁ Ἄνομος (Συνέχεια καὶ τέλος)	Δώρη Κουβαρά
Ἡ Γρηά	Ν. Πετιμεζᾶ Λαύρα
Ἡ Ἄννα Κλαίει	Ἀγγ. Σημηριώτη
Μᾶς φτάνει	Ρίτας Μπούμη
Πετράρχης καὶ Λάουρα	Μαριέττας Μινώτου
Μέρα Καλοκαιριάτικη	Μυρτιώτισσας
Ἀπὸ τὴν «Κυρά Φροσύνῃ» Μετάφραση Θεόδωρου Βρίκου	Α. Βαλαωρίτη
Ἀπὸ τὸ Ἀρχεῖο τοῦ Καποδίστρια	Γ. Βαλτινοῦ
Ἄν εἶχα	Σπύρου Βλαντιῆ
Ἀπὸ τὰ σημειώματα τοῦ Μαζέπη	Θράσου Καστανάκη
Πνευματικὴ Ζωή.—Ἐκδόσεις.—Περιοδικά.—Διάφορα.	

Ἔτος Β. Ἀριθ. 16—17—18

Τούλιος—Αὐγουστος—Σεπτέμβριος.
Τὸ τεῦχος Δραχ. 6.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΜΕΛΟΥΡΙΟΥ

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ 'ΙΟΝΙΟΥ ΑΝΘΟΛΟΓΙΑΣ,

Ετησία	Δραχ. 35
Εξαμήνιος	» 20
Ετησία Έξωτερικού δολλάριον 1	

Διευθύντρια: *Μαριέττα Μινώτου*
» συντάξεως: *Ρίτα Μπούμη*

—= Τυπώνεται στη Σδρο —=
Έμβάσματα, συνεργασία και δ,τι άλλο σχετικό με την «'Ιόνιο Ανθολογία» στέλνεται στη Διεύθυνση: *Μαριέττα Μινώτου* Διευθύντρια «'Ιονίου Ανθολογίας» Ζάκυνθον.

Στους συνδρομητές της «'Ιονίου Ανθολογίας» γίνεται πάντα ή έκπτωση στο Πανηγυρικόν Λεύκωμα Ζακύνθον.—200 μεγάλες σελίδες 100 φωτογραφίες.—Δραχμές 30.

Τό ίδιο και για τους συνδρομητές της «Νέας Έστίας».

Τό λεύκωμα στέλνεται σάν έμβασθ ή αντίτιμο στη Διεύθυνση του περιοδικού ή στο βιβλιοπωλείο Κολλάρου, Σταδίου 44 Αθήνας.

Η «'Ανθολογία» πουλιέται στην Αθήνα στα βιβλιοπωλεία της «Έστίας» Κολλάρου, Έλευθερουδάκη, Ζηκάκη και Ράλλη.—Στόν Πειραιά στο βιβλιοπωλείο Ηλιάδη και Σώμου.—Στήν Αλεξάνδρεια στα Γράμματα».

Θερμά παρακαλούνται οί συνδρομητές πού δέν κρατούν σειρά νά μās στείλουν τό Α' και Β' τεύχος της «'Ανθολογίας». Θά τους γίνη έκπτωση 10 δραχμές για τόν καθένα στη συνδρομή τους.—Στέλνοντας και τά δύο τεύχη λαβαίνουν δωρεάν για ένα έξάμηνο την «'Ανθολογία».—Και αυτό για νά συμπληρώσωμε τόμους του Α' χρόνου, πού μās ζητούνται επίμονα από τους νέους συνδρομητές.—

Αναεώσατε την συνδρομή σας τό ταχύτερο, υποστηρίζοντας την «'Ιόνιο Ανθολογία» και γράφοντας τους φίλους σας συνδρομητές.

Στό ερχόμενο φύλλο: «Τά Νεοελληνικά Προβλήματα» του ΔΙΟΝ. ΖΑΚΥΘΗΝΟΥ, «Τό 'Ιόνιο Θέατρο» του Δ. ΒΑΛΣΑ και ένα άρθρο του γνωστού Ιταλού συγγραφέα Angelo Ottolini για τόν Πινδεμόντι γραμμένο ειδικά για την «ΙΟΝΙΟ ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ».

ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΜΕΝΗ ΥΛΗ ΤΟΥ ΛΕΥΚΩΜΑΤΟΣ

HOMMAGE A FOSCOLO

Fille d'un ciel sans tache et mère de fruits d'or
O Zante, ou Zakynthos, ô perle Ionienne
Qu'aux jours lointains compta dans son trésor
Ulysse, et que Rome fit sienne.

Un honneur que ne peut entamer l'avenir
A ta beauté s'ajoute, et ta gloire est complète:
Sous l'oranger tu vis naître et grandir
Un pur, un généreux poète;

Foscolo! — S'éteignant dans les brouillards du Nord,
Les yeux et le cœur pleins de sa claire Italie,
Il accepta l'exil jusqu'à la mort
Comme rançon de son génie.

FRÉDÉRIC PLESSIS

ΗΛΙΑ Π. ΒΟΥΤΙΕΡΙΔΗ

Η ΓΛΩΣΣΑ ΤΟΥ Α. ΚΑΛΒΟΥ

(Συνέχεια και τέλος)

Παρουσιάζεται λοιπόν για βέβαιο πώς η μετάφραση του Κάλβου είναι το πρώτο έργο του στην ελληνική γλώσσα, όπου χρησιμοποιήσε όρισμένο γλωσσικό σύστημα. Το σύστημα αυτό είναι του Κοραή. Ο Κάλβος είναι ένας οπαδός του Κοραή με κάποιες παραξενιές στην εφαρμογή των γλωσσικών ιδεών τούτου. Ο Κοραής είχε κηρύξει και διδάξει, ότι η νέα ελληνική γλώσσα έπρεπε να είναι η αρχαία πλουτισμένη με λέξεις και τύπους από τη λαϊκή. Τέτοια είναι και η γλώσσα του Κάλβου. Έχει όλα τα χαρακτηριστικά και τα σημαντικότερα γνωρίσματα της γλώσσας του Κοραή. Η χρησιμοποίηση του ρήματος «θέλω» με απαρέμφατο, αντί του «θα» με υποταχτική—χαρακτηριστική της γλώσσας του Κοραή—υπάρχει συχνά και στον Κάλβο. Τήνε βρίσκουμε στα κομμάτια της μετάφρασης, που έδωλα παραπάνω, τήνε βρίσκουμε συχνά και στις «Ώδες»:

Έκεί μέσα ατάρακτος
θέλω ἐγὼ συντριφθεῖν
(Ώδή Γ' στρ. 27).

Ἕλληνες σείς, πῶς ἤθελεν
ἀπὸ σᾶς προκριθεῖν.....
Θέλει ἀλλάξειν τὸν δρόμον του
ὁ χρόνος.....

Καὶ δακρυχέουσα θέλει
τὴν ἱερὰν φιλήσειν
κόνιν, καὶ εἰπεῖν.....
(Ώδή Δ' στρ. 9, 12, 14).

Ποίμνοια τὸν κύκλον ἤθελον
τρέξειν τὸν βίον (Ώδή Ε' στρ. 9).
Νέαν δάφνην οἱ Ἕλληνες
θέλουν ἀρπάξειν (Ώδή Γ' στρ. 37).

Υπάρχει το περίεργο εκείνο φαινόμενο της φράσης, που έδωκε αφορμή στο Ι. Ρίζο Νερουλό, όταν θέλησε να σατυρίσει τις υπερβολές των οπαδών του Κοραή, να γράψω στα «Κορακιστικά» του το στίχο:

Ἐκβῆκες ἦρως ἐκ τῶν Γραι-μεγάλων τὸ γένος.

Ὅπως βλέπουμε στη μετάφραση τη φράση: «Ὅμως ἐὰν δὲ ὁ ἄρ-

ρωστος κτλ.» αντί του κανονικού «ἐὰν δ' ὅμως ὁ ἄρρωστος» έτσι συναντάμε και στις «Ώδες» φράση σαν και τούτη:

.....βομβηδὸν
εἰς τὸν πολὺν ἐπέταον
καρπὸν λυαῖον. (Ώδή Ζ' στρ. 9).

κι' άλλες πολλές παρόμοιες, που μας θυμίζουν κάπως τη φράση του Δ. Βερναρδάκη στους στίχους του:

Καὶ τὸν ἀπόντα κλαίει
τὴν κόμην ναύτην τίλλουσα ἡ ἐρωμένη νέα.

Στη μίμηση αυτή της φρασολογίας του Κοραή η στην επίδραση τούτου μπορούμε να βρούμε και την αρχή της συνήθειας—ας την ποθμε έτσι—του Κάλβου να βάνη το επίθετο ύστερ' από το ουσιαστικό, ἐνῶ η φυσική σύνταξη είναι να μπῇ μπροστά το επίθετο, και να κάνη τη φράση του παράξενη: «Και σεις ἐπὶ τὸ ξύλον μελίφρονον...Φάντασμα τοῦ νοός μου τεταραγμένου...» Ἐπὶ τὸ μέγα πρόσωπον τῆς γῆς πολυδοτάνου....χάνονται ἀπὸ τὸ πρόσωπον τῆς γῆς πλατείας....εἰσπνέει τὸ τεθλιμμένον φύτρημα μεσημβρινὸν....κτλ.» Εἶνε ἀλήθεια, πῶς ἀρκετὲς φορὲς ἡ τέτοια τοποθέτηση τοῦ ἐπιθέτου, ύστερ' ἀπὸ τὸ οὐσιαστικό δίνει στὸ δεύτερο κάποια μεγαλειότερη δύναμη και ζωεράδα, ἀλλὰ ἡ κατάχρηση στὴν τέτοια τοποθέτηση δὲν εἶνε πάντα γιὰ ὄφελος τῆς ποιητικῆς φράσης.

Μπορούμε ακόμη να παρατηρήσουμε ότι και στη μετάφραση και στις «Ώδες» ὁ Κάλβος μεταχειρίζεται πολὺ τὸ ρῆμα «ἐκθαίνω», ἐκβῆκα, ἐκβῆ» που τόσο πολὺ τὸ συναντάμε και στὰ γραφόμενα τοῦ Κοραή κι' ὅλων τῶν οπαδῶν του. Μερικὲς λέξεις γίνονται πολλὲς φορὲς ἀπὸ τις πιὸ χαρακτηριστικὲς τοῦ ὅρους ἐνὸς λογοτέχνη και δείχνουν ἀκόμη και ποιά ἐπίδραση ἔχει δοκιμάσει. Καὶ ὅπως οἱ λέξεις ἔτσι και οἱ τύποι οἱ γραμματικοὶ γίνονται χαρακτηριστικοί. Ὁ Κάλβος, καθὼς και ὁ Κοραής ἔχουνε στὸ τυπικό τους καθέκαστα, που κάνει τὴ γλώσσα τους νὰ εἶνε γεμάτη μακαρονισμούς. Μακαρονισμός εἶνε τὸ νὰ βάνουμε σὲ μιὰ λέξη, που ἡ ρίζα τῆς εἶνε τῆς λαϊκῆς γνώσας, κατάληξη ἀρχαιοπρεπῆ. Ὁ Κοραής κορόιδεψε τὸ μακαρονισμό, κι' ὅμως συχνά εἶνε κι' αὐτὸς ἐργάτης του. Ὁ Κάλβος ἔχει ἀμέτρητους μακαρονισμούς και στὴ μετάφρασή του και στις «Ώδες». Γράφει ἄξαφνα «ἐλᾶτε νὰ ζεστᾶσωμεν» (Ώδή ΙΓ' στρ. 17) ἀντὶ νὰ γράψῃ «ἐλᾶτε νὰ ζεστάνουμε». Παίρνει δηλαδὴ τὸ ρῆμα «ζεσταίνω» που εἶνε τῆς λαϊκῆς γλώσσας και τὸ κλίνει μετὰ τὴ γραμματικὴ τῆς ἀρχαίας, «νὰ ξαναποκτήσωμεν, σηκώσατε, ἐμαζώχθη, περνάσουσι, ἐκρημνισμένοι, νὰ σκῆπτωσι, πέφτουσι, ξανοίξουσιν κτλ.» λέξεις που εἶνε ὅλες τῆς λαϊκῆς γλώσσας, και τις κλίνει σύμφωνα μετὰ τὴ γραμματικὴ τῆς ἀρχαίας.

Τὰ λίγα αὐτὰ παραδείγματα εἶνε ἀρκετὰ, θαρρῶ, νὰ δείξουν, ὅτι ὁ Κάλβος ἦτανε ὁπαδὸς τοῦ γλωσσικοῦ συστήματος τοῦ Κοραΐ. Μὰ ἐξὸν ἀπὸ τοῦτο μποροῦμε ἀκόμη, συγκρίνοντας τὴ γλῶσσα τῆς μετάφρασης καὶ τῶν «ᾠδῶν» νὰ ἐξετάσουμε γενικώτερα πῶς ὁ μαθητὴς τοῦ Κοραΐ χρησιμοποίησε τὸ γλωσσικὸ τοῦ ὄργανο.

Οἱ περισσότεροι ἀπὸ τοὺς κριτικούς του—ἴσως μάλιστα θὰ ἔπρεπε νὰ εἰπῶ ὅλοι—βρήκανε λόγια θαυμασμοῦ γιὰ τὴ γλῶσσά του, μένουνε σὰν σαστιμένοι ἐμπρὸς στὸ ὕφος του, μερικοὶ μάλιστα δὲ διαστάσανε νὰ εἰποῦνε, ὅτι θὰ ἔπρεπε ποιητὲς καὶ πεζογράφοι νὰ τὰ πάρουνε γιὰ πρότυπο. Μέσα ὅμως στὸ θαυμασμὸ τους δὲν προσέξανε πόσο ἡ γλῶσσα τοῦ Κάλβου εἶνε—ὅπως εἶπα καὶ παραπάνω—γεμάτη λάθια γραμματικὰ καὶ συνταχτικὰ, ἀπὸ κεῖνα ποὺ δὲν τὰ δικαιολογεῖ καμιά ποιητικὴ ἄδεια καὶ ἰδιοτροπία, πόση ἀκυρολεξία ὑπάρχει καὶ πόση ἀοριστολογία βασιλεύει στὸ ὕφος του. Μ' ὅσο κι' ἂν φαίνεται σχολαστικὸ τὸ τέτοιο ἐξέτασμα ἑνὸς ποιητῆ, ὅμως δὲ μπορεῖ ν' ἀρνηθῇ κανεὶς, ὅτι γιὰ νὰ εἰποῦμε ἕνα ποιητὴ μεγάλο καὶ καλλιτέχνη ἀληθινὸ πρέπει τὰ ἀψηλὰ καὶ δυνατὰ νοήματα νὰ τὰ συνοδεύη πιστὰ καὶ ἀδιάκοπα κ' ἡ σωστὴ καὶ καλλιτεχνικὴ χρησιμοποίησις τῆς γλώσσας. Νόημα, ἰδέες καὶ γλῶσσα πρέπει νὰ πηγαίνουν κοντὰ-κοντὰ, καὶ νὰ ἔχουν τὴν ἴδια τελειότητα.

Στὴ μετάφρασή του ὁ Κάλβος ἔχει παραπολλὰ συνταχτικὰ καὶ γραμματικὰ λάθια, πολλὰς ἀκυρολεξίες καὶ πολλὰς ἀοριστολογίες. Μπορεῖ νὰ τὰ ἰδῇ κανεὶς αὐτὰ εὐκολὰ στὰ κομμάτια ποὺ ἔβαλα παραπάνω. Σὲ μιὰ μετάφραση δοκιμάζεται ἡ συγγραφικὴ καὶ πῶς πολὺ ἡ γλωσσικὴ δύναμη ἑνὸς λογοτέχνη. Τὶς ἴδιες αὐτὲς ἀδυναμίες ἔχει ὁ Κάλβος καὶ στίς «ᾠδές» του. Συχνὰ δίνει σημασίαν μεταβατικὴν σὲ ῥήματα ἀμετάβατα: «ὀρμήσατε τὰ συναγμένα πλοῖα.» (ᾠδὴ Γ' στρ. 32). Φτιάχνει τύπο ἐνεργητικὸν σὲ ῥήματα, ποὺ ἡ γραμματικὴ τὰ λείει ἀντοπαθῆ: ὅπως

Καὶ ποῖος ποτὲ τὸν ἤκουσε

παραπονοῦντα; (ᾠδὴ Β' στρ. 6).

ἀντὶ νὰ εἰπῇ «παραπονούμενον». Τῶν «τεθνημένων» ἀντὶ τῶν «τεθνεώτων ἢ τεθνηκότων» ἢ «πεθαμένων» τῆς λαϊκῆς. Γράφει:

Ἐκεῖ μέσα εἰς τὰ πλεούμενα

Δὲν ρίχνεσθε καρὰβια (ᾠδὴ ΙΓ' στρ. 26).

ἀντὶ νὰ εἰπῇ «πλέοντα». Ἡ λαϊκὴ λείει πλεούμενα, χωρὶς κανένα οὐσιαστικόν, ἐπειδὴ τὴ λέξη αὐτὴ τὴν ἔχει ἀντὶ γιὰ τὸ ἀρχαῖο «πλοῖον».

Ὅπως καὶ στὴ μετάφρασή του ἔτσι καὶ στίς «ᾠδές» ἔχει τὰ ῥήματα «ἐγίνα», ἐνῶ τέτοια κατάληξη τὸ «ἐγίνα» δὲν τὴν ἔχει μήτε στὴν ἀρχαία μήτε στὴ λαϊκὴ. Γράφει γιὰ νὰ ἐξοικονομήσῃ τὸ μέτρο

τοῦ «μελίσσων» (ᾠδὴ Γ' στρ. 27) ἀντὶ «μελισσῶν» καὶ «ξίφων» (ᾠδὴ ΙΒ' στρ. 18) ἀντὶ «ξίφων». Κι' ἀκόμη:

ᾠ ἐπουράνιος χεῖρα!

Σὲ βλέπω κυβερνοῦσαν... (ᾠδὴ Γ' στρ. 34).

«Τοιούτως!» (ᾠδὴ ΙΕ' στρ. 21 καὶ 22).

Ἡ ἀκυρολεξία εἶνε ἕνα ἀπὸ τὰ χαρακτηριστικὰ γνωρίσματα τοῦ Κάλβου καὶ στὴ μετάφραση καὶ στίς «ᾠδές»:

Ἡμεῖς κατεδικάσθημεν

Ἄθλιοι, κοπιασμένοι,

Πάντα νὰ κατατρέχωμεν,

Ἀλλὰ ποτὲ δὲν φθάνομεν

τὴν εὐτυχίαν (ᾠδὴ Θ' στρ. 2).

Ἡ χρησιμοποίησις αὐτὴ τοῦ κατατρέχω μὲ τὴν σημασίαν τοῦ «κυνηγῶ νὰ φτάσω» ἢ ἄλλη παρόμοια, ποὺ μόλις σιμόνει τὴν σημασίαν τοῦ στὴν ἀρχαία γλῶσσα μᾶς μπερδεύει ἀρκετὰ, ἐπειδὴ στὴ νεώτερη ἐλληνικὴ, καὶ τὴν καθαρεύουσα καὶ τὴ λαϊκὴ, τὸ «κατατρέχω» ἔχει μόνο τὴν σημασίαν τοῦ... «κατατρέχω».

Τῶν ποταμῶν πλατέα

νερά. (ᾠδὴ ΙΕ' στρ. 11).

Μ' ὅσο κι' ἂν πάρουμε μεταφορικὰ τὸ ἐπίθετο πλατέα, δηλαδὴ νὰ τὸ νιώσουμε ὅτι λέγεται περισσότερο γιὰ τὰ ποτάμια, πάντα ἔρχεται σὰν λίγο ἀνάποδη ἢ φράση, ἐπειδὴ ἐδῶ ὁ ποιητὴς θέλει περισσότερο νὰ χαρακτηρίσῃ τὰ νερά, ὅπως ἀμέσως παρακάτω λέει «βαθέα λαγγάδια, ἔρημα μονοπάτια» καὶ ξέρουμε ὅτι τὰ νερά τῶν ποταμῶν εἶνε «γλήγορα» καὶ ὄχι «πλατέα».

Νά, πέφτουν ὡς οὐράνιοι

βρονταί, πολλὰ ἀπροσδόκητα

βόλια θανάτου. (ᾠδὴ ΙΕ' στρ. 23).

Κι' ἐδῶ βέβαια ἴσως ὁ ποιητὴς νὰ τὸ λέγῃ μεταφορικὰ, ὅτι τὰ βόλια πέφτουν «ὡς οὐράνιοι βρονταί», ἀντὶ νὰ εἰπῇ ὅτι «βροντοῦν τὰ νουφένια, ποὺ στέλνουν τὰ βόλια τοῦ θανάτου», μὰ τέτοιες μεταφορὲς δὲν εἶνε καὶ τόσο δικαιολογημένες. Πόσο καθαρά τὸ λείει τὸ δημοτικὸ τραγοῦδι!

Πέφτουν τὰ βόλια σὰν βροχὴ κι' οἱ μπόμπες σὰν χαλάζι.

Ἡ παρομοίωση ἐδῶ εἶνε ὄλο φυσικότητα.

Τοῦ μὲν καὶ τὸ ποτήρι σου
πέφτει σκισμένον (ᾠδὴ ΙΘ' στρ. 8).

Ξέρουμε ὅτι τὸ ποτήρι σπάει καὶ δὲ σκίζεται, ἐξὸν ἂν εἶνε ἀπὸ ἔζλο.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΡΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟΝ ΕΥΡΩΠΑΙΩΝ ΛΟΓΟΤΕΧΝΩΝ

Και τελευταία οἱ ἀσυνταξίες. Ὅπως ὑπάρχουνε στὴ μετάφραση πολλές, ἔτσι ὑπάρχουνε κάμποσες καὶ στίς «Ὡδές».

Ἐκεῖ ὁ ρυθμὸς ἐπέραστος
Καταβαίνων, τὸ βλέμμα
τῶν γηγενέων δρακόντων
ἐχάθη.... (Ὡδὴ Ε' στρ. 18).

Μέγα, λαμπρὸν εἴαν ἤθελες
Ὅνομα, καὶ περνῶντας
Ἐσὺ κάθε ὀφθαλμὸς
μὲ θαυμασμὸν νὰ στρέφεται...
(Ὡδὴ ΙΘ' στρ. 13).

Ἡ γλῶσσα τοῦ Κάλβου καὶ στὴ μετάφραση καὶ στίς «Ὡδές» εἶνε ἡ ἴδια. Εἶνε μιὰ γλῶσσα, ποὺ μποροῦμε νὰ τὴν εἰποῦμε κακογραμμένη καθαρεύουσα. Ὁ Κάλβος εἶνε ἓνας καθαρευουσιάνος μὲ ὅλα τὰ γλωσσικὰ ψεγάδια τῶν λογιῶτατων τῆς ἐποχῆς του. Πολλοὶ ἀπ' αὐτοὺς εἶνε βέβαια ἄνθρωποι, ποὺ πρέπει νὰ τοὺς σεβόμαστε γιὰ τὴ σοφία τους, γιὰ τὴν πολυξερσύνη τους, γιὰ τὸ σκοπὸ ποὺ βάνανε στὴν πνευματικὴ ἐργασία τους, μὰ γιὰ τὴ γλῶσσά τους δὲν μποροῦμε νὰ τοὺς σεβόμαστε καθόλου. Τὸ ἴδιο γίνεται καὶ μὲ τὸν Κάλβο ποὺ ὅταν τὸν ἐξετάσουμε προσεχτικὰ, βλέπουμε ὅτι εἶναι ἓνας ποιητὴς ἄνισος. Μεταφράττονται τὸ θρησκευτικὸ ἢ ἐκκλησιαστικὸ βιβλίο, ποὺ τὸ περισσότερο μέρος του εἶναι τὰ Εὐαγγέλια καὶ οἱ ψαλμοί, δοκίμασε καὶ τὴν ἐπίδρασή του ἀπ' αὐτὸ ἐπῆρε καὶ στὴν ποίησή κατὰ τὸ βιβλικὸ καὶ τὸ ἀφηγ. Ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριά συχνὰ φαίνεται μέσα στίς «Ὡδές» του ἡ ἐπίδραση τοῦ Φώσκολου. Μὰ κι' ἄλλο τόσο συχνὰ ἔχει τέτοια κοινοτυπία καὶ τέτοια ἀσυναρτησία — δὲ διστάζω νὰ εἰπῶ τὴ λέξη — ποὺ δύσκολα ἐρχεται κανεὶς νὰ παραδεχτῇ, ὅτι ὁ ἴδιος ἄνθρωπος ἔγραψε ὅλες τίς στροφές τῶν «Ὡδῶν». Ἄν ἓνα ἀπὸ τὰ σημαντικώτερα γνωρίσματα τοῦ ὕφους του εἶναι ἡ ἰδιοτροπία στὴ φράση καὶ στὴ γλῶσσα, ἔτσι εἶναι σημεῖο γινώρισμα καὶ τὸ κακομεταχέρισμα πολλὰς φορὲς τῆς γλώσσας, πρᾶγμα ποὺ ζημιώνει ἀρκετὰ καὶ τὸ καλὸ μέρος τῆς ποίησής του.

Γιὰ τοῦτο — θαρρῶ — πῶς εἶναι πολὺ υπερβολικοὶ κι' ἀδικαιολόγητοι οἱ θαυμασμοὶ γι' αὐτὸν καὶ πῶς εἶναι ἀδικο νὰ τόνε συγκρίνουμε μὲ τὸ Σολωμὸ καὶ νὰ τόνε βάνουμε πλάϊ του. Πόσο ἀλλιώτικα ἀπὸ τὸ Κάλβο ἔνωσε ὁ Σολωμὸς τὸ ζήτημα τῆς γλώσσας!

ΗΛ. Π. ΒΟΥΤΣΙΔΗΣ

ΤΕΤΡΑΣΤΙΧΑ

Τραγοῦδι ποὺ ψιθύριζα ἀπὸ τὴν καρδιά σταυτιά της,
πῶς στὰ στεγνά ἤλθες χεῖλή μου, προξενητὴ χαμένε;
Ἐγὼ καλὰ σὲ ἔχασα! Μά, δές, ὁ νυκτοπαῖτης,
τὸ φεγγαράκι. ἡ σιγαλιά, τὰ γιασεμιά τὸ φταῖνε.

Σὰν τώρα γλυκοβράδυναζε καθὼς μὲ ξεπροβόδα,
ἀμίλητη καὶ ἀδάκρυτη, στὸν ὄμο μου σκυφτή,
κ' ἦτον ἀργὰ ποῦ «σ' ἀγαπῶ» μοῦ στάλαξε σταυτί
καὶ νόμισ' ἀναστέναξαν ταῦ κόσμου ὅλου τὰ ρόδα!

ΣΙΜΟΣ ΜΕΝΑΡΔΟΣ

ΔΩΡΗ ΚΟΥΒΑΡΑ

Ο ΑΝΟΜΟΣ

(Συνέχεια καὶ τέλος).

Μοῦ ἤρθε ἡ ἐντύπωση ὅτι εἶχα μπροστά μου ἓνα παράφορο καὶ ἀνόητο παιδί. Ἐχαμογέλασα πικρὰ καὶ εἶπα μόνο. — Καὶ λοιπὸν, γιὰτὶ νὰ σ' ἀγαπήσω; Ὁ τόνος τῆς φωνῆς τῆς ἔγινε ἐπαναστατικὸς. — Γιὰ νὰ ζήσης! Ἐπειτα δὲν θέλω νὰ ξέρω ἐγὼ τὰ γιὰτὶ καὶ τίς σκοπιμότητές σου! Μοῦ εἶνε ἀδιάφορο ὑπάρχουν δὲν ὑπάρχουν. Σ' ἀγαπῶ καὶ θέλω νὰ μ' ἀγαπήσης! Καταλαβαίνεις; θὰ μ' ἀγαπήσης! — Καὶ ξαφνικὰ ἔσφιξε τὰ χεῖλή της στὰ δικὰ μου καὶ μὲ τὴν ἴδια γρηγοράδα ἔπειτα γλύστρησε ἀπὸ τὸ στήθος μου καὶ μὲ λίγα ἀνάλαφρα πηδήματα χάθηκε ἀπὸ τὴν ἀντικρινὴ πόρτα πρὸς τὸ δωμάτιό της.

... Ἐνύχθηκα. Αἰσθάνθηκα στὰ χεῖλή μου ἓνα κάψιμο ποὺ διαρκούσε καὶ θυμήθηκα πῶς ὀλόκληρη τὴν ἡμέρα, ἀπὸ τὸ πρωῒ, εἶχα τὴ γευστικὴ ἐκείνη θερμότητα στὰ χεῖλή μου καὶ πῶς κάποιες στιγμές τὴν αἰσθανόμουν νὰ κατεβαίνει στὴν καρδιά μου. Ἀπότομα πρόβαλε στὸ νοῦ μου ἡ εἰκόνα τῆς Ἀννούλας τὴν ὥρα ποὺ εἶχε κρεμασθῇ στὸ λαιμὸ μου πεσμένη ἐντελῶς στὴν ἀγκαλιά μου. Διέκρινα τὰ μάτια τῆς ἐπιβλητικὰ καρφωμένα στὰ δικὰ μου, μ' ἐπίμονη ἀπαίτηση, μὲ θέληση ἀνίκητη. Τὸ στήθος τῆς ἔφερνε μιὰ ἐλαστικὴ γλυκεῖα πίεση στὸ δικό μου, ὅλο τῆς τὸ σῶμα ἔχυνε ἓνα θερμὸ ἄρωμα, ἐνῶ τὸ δικό μου ἦταν ψυχρὸ, ψυχρότατο. Ἡ ἀναπνοή της ἐρχόταν ἀπὸ θαλπερές καὶ φωτισμένες ἐκτάσεις, ἡ δική μου ἔδωαινε μέσ' ἀπὸ σκοτεινὸ καὶ παγωμένον χάος. Ἀληθεῖς, ἐκείνη ἦταν ἡ εἰκόνα τῆς ζωῆς, ἐγὼ ἡ εἰκόνα τοῦ θανάτου. Μάγια καὶ λοιπὸν ὄχι ἡ ζωὴ; Τὰράχθηκα στὴν τελευταία σκέψη. Ἐνόμισα πῶς κατὰ εἶχε ἀρχίσῃ νὰ μὲ τραβᾷ ἀπὸ τὴ συνειθισμένη θέση μου τῆς ἀδιαφορίας. Καὶ

αὐτὸ μοῦ προξενούσε ὄλο καὶ περισσότερη ταραχή. Ἦταν λοιπὸν δυνατὸ νὰ βρεθῶ κι' ἐγὼ σὲ μιὰ θέσῃ ἂν ὄχι ἴδια μὲ τῆς Ἀννούλας ἔστω καὶ σχετικῇ; Ἐξαφνα συναισθάνθηκα ὅτι σκέπτομαι πράγματα ποῦ δὲν τὰ εἶχα σκεφθῇ ποτὲ καὶ ὅτι ὀλοένα στὸ μυαλό μου ἐρχόταν εἰκόνες ἀσυνήθιστες, ξένες μὲ τὴν καθημερινή του ἐργασία, τὸν διαρκῆ του ἥρεμο δρόμο. Ναί! ἡ σκέψῃ μου ἡ τωρινὴ δὲν ἦταν ἡ δική μου ἀλλὰ μιὰ ξένη! Ἐπανεστάτησα, θέλησα νὰ τὴν διώξω μακριά, ἂν ἐπίστευα σὲ ξένες ἀνεξάρτητες καὶ κακὲς δυνάμεις θὰ πίστευα καὶ πῶς μιὰ τέτοια δύναμη εἶχε κατορθώσει νὰ εἰσχωρήσῃ στὴν ὑπαρξή μου. Ἐ, μὰ καλὰ λοιπόν! Ἐφθανε ὡς ἐδῶ! Μιὰ φορὰ καὶ ἦρθαν ἔτσι τὰ πράγματα, μιὰ φορὰ ποῦ ἡ Ἀννούλα θέλησε νὰ μοῦ χαλάσῃ τὴν ἡρεμία τῆς ζωῆς μου νὰ μὲ σύρῃ ἀπὸ τὸ περισσότερο πραγματικὸ γιὰ νὰ μὲ χῶσῃ στὸ περισσότερο ψέμμα, θὰ μπορούσα νὰ τὴν στείλω πάλι στὸν ἀνοιχτὸ κόσμον ἀπ' ὅπου τὴν εἶχε πάρει ἡ μητέρα μου. Δὲν εἶχα βέβαια ἐγὼ καμμίαν ὑποχρέωση νὰ τὴν κρατήσω, ἀφοῦ καὶ ἡ μητέρα μου εἶχε πεθάνει.

Ἐπροχώρησα ἀποφασιστικὰ πρὸς τὴν κάμαρά της. Ἡ πόρτα της ἦταν ἀνοιχτή. Φαίνόταν τὸ κάτω μέρος τοῦ κρεββατιοῦ της, εἶδα ξέσκεπα δυὸ γυμνά πόδια, μὰ προχώρησα ἀποφασιστικὰ. Ἦταν ἐκεῖ, ξαπλωμένη ἐπάνω στὸ κρεβάτι τῆς μισόγυμνη, σχεδὸν ἐντελῶς γυμνή. Μόνο ἓνα πουκαμισάκι φορούσε, κκι ἐκεῖνο ἦταν ἀνασηκωμένο ὡς ἐπάνω... περὶ πάνω ἀπὸ τοὺς γοφούς της τὰ στήθη της ἦταν ἐντελῶς γυμνά... Γιατὶ νὰ μὴν ἔχῃ ρίξῃ ἓνα σεντόνι ἐπάνω της; Ἐκοιμώταν... Ὅχι! Ἐκανε πῶς ἐκοιμώταν! Ἐτσι πίστεψα κείνη τὴ στιγμή, ὅτι τὸ προσποιώταν. Τὰ μάτια μου τραβιόταν ἄθελα στὰ γυμνά της μέρη... Μὰ ἂν ἦταν τοῦλάχιστον μόνον τὰ στήθη της γυμνά! Ἦταν ὅλη!... Ἐρίγησα. Στὴν ἀρχὴ ἐνόμισα πῶς ἐντράπηκα, μὰ εἶδα ἀμέσως ὅτι τὸ ρίγος μοῦ προξενήθηκε ἀπὸ κάτι ἄλλο.. Ναί, μ' ἐπνιγε ἓνας ἀκράτητος πόθος νὰ χυθῶ καὶ νὰ φιλήσω ὅλα ἐκεῖνα τὰ γυμνά μέλη, νὰ τὰ φιλήσω ὅρες ὀλόκληρες ὡς ποὺ νὰ χορτάσω, νὰ τὰ φιλῶ ὅσο ζῶ....—Βρέθηκα σκυμένος ἀποπνών της, πολὺ κοντὰ της. Ἡ ἀναπνοή της ἔδρανε ἀργά, ἡσυχῇ, εἶχε ἓνα χαμόγελο στὸ ὁμορφο στοματάκι της.. Μοῦ φάνηκε χαμόγελο θριαμβευτικόν. Κ' ἔξαφνα μιὰ ἀγανάκτηση γεννήθηκε μέσα μου. Ὅμως ἐτραβιῶμουν ὄλο καὶ περισσότερο ἐπάνω σ' ἐκεῖνο τὸ κρεβάτι, ἐπάνω σ' ἐκεῖνο τὸ κορμί.. Αἰσθάνθηκα τὴν ἀναπνοή της στὸ πρόσωπό μου, εἶχα σκύψει πολὺ κοντὰ της, τὸ στήθος της καθὼς ἐφούσκωνε ἀγγίζε μὲ τῆς δυὸ μυτερὰς κορυφὰς του γυμνὸ καθὼς ἦταν τὸ πουκαμισό μου. Ἐπίστεψα πῶς ἔσκυψα τόσο ἐπάνω της γιὰ νὰ τὴν ξυπνήσω. Ἀφοῦ θὰ τὴν ἐδιωχνα ἔπρεπε νὰ τὴν ξυπνήσω. Ἐτσι δικαιολογούσα τὸν ἑαυτό μου στίς ἀμυδρὰς ἀτίθετες σκέψεις μου. Καὶ σὲ μιὰ στιγμή ἀνοιξε τὰ μάτια της, μὲ χύταξε μέσα στὰ δικά μου γιὰ δυὸ δευτερό-

λεπτα, οὔτε, γιὰ ἓνα μόνον, καὶ μὲ μιὰ ὁρμὴ μοῦ ἀγκάλιασε τὸ λαιμό, μοῦ ἔσυρε τὸ κεφάλι μου καὶ μοῦ τῶσφιξε δυνατὰ ἐπάνω στὰ ὀλόγυμνα στήθη της μὲ τὸ πρόσωπό μου χωμένο ἀνάμεσά τους, ἔτσι ποῦ ἀνάγκασε τὰ χεῖλη μου νὰ κολλήσουν μὲ δυνατὴ πίεση στὴ σάρκα της. Δὲν μπορούσα νὰ μείνω ἄλλο σκυμένος, ἔχασα, νομίζω, τὴν ἰσοροπία μου καὶ βρέθηκα πεσμένος στὸ κρεβάτι, ..ὄχι πλὴν τῆς ἄλλὰ ἐπάνω της. Μὲ τραβούσε καὶ μ' ἔσφιγγε μὲ τόση δύναμη ποῦ δὲν ἐκατάφερνα νὰ τῆς ἀντισταθῶ κἂν. Αἰσθάνθηκα τώρα νὰ μοῦ ἀγκαλιάζῃ καὶ τὰ πόδια μου μὲ τὰ δικά της, ἔτσι ποῦ δὲν μπορούσα νὰ κάμω τὴν ἐλάχιστη κίνηση... Μοῦ ἐρχόταν ὁ σφοδρὸς πόθος νὰ πάψω νὰ σκέπτομαι καὶ ν' ἀφεθῶ στὴ δύναμη ποῦ αἰσθανώμουν νὰ κυριαρχῇ ἐπάνω μου, ἀνώτερη ἀπὸ κάθε φιλοσοφία.—Ἐκείνη τὴ στιγμή ἄκουσα σιγανὴ καὶ γεμάτη καυστικὸ πάθος τὴ φωνή της Ἀννούλας,—Ἀγαπημένε μου!... Ὅπως ἦμουν μὲ τὸ πρόσωπο στὸ στήθος της δὲν ἔβλεπα παρὰ τὸ λαιμό της. Ἐνα κομπάκι, μόλις αἰσθητὸ κάτω ἀπὸ τὸ ὀλόασπρο καὶ ἀφράτο δέρμα, ἀνεδοκατέβαινε γρήγορα, ἀπὸ ἓνα διαρκὲς λαχανιατό.

Ἐξαφνα ἄκουσα ὀλοκᾶθαρο ἓνα κοροῖδευτικὸ γέλιο μέσα μου. Ἐπίστεψα πῶς εἶναι αὐταπάτη ἀπὸ τὴν ταραχή μου, μὰ τὸ γέλιο ἐξακολουθοῦσε, τᾶκουα μὲ τὰ ἴδια μου τ' αὐτιά τώρα!

Καὶ τὸ γέλιο αὐτὸ κατέληξε σ' ἓνα τραγουδι μονότονο, ἀνυπόφορο, ἓνα τραγουδι τόσο σκληρὰ εἰρωνικόν! Τὸ θυροῦμαι ὅπως νὰ τ' ἀκούω τώρα, ἀπὸ τὸ στόμα τῆς μεγάλης δυνάμεις ποῦ τῶσφαλε: «Χά... ἄ! συντρίμι μου, σοφέ, πονετικέ, ἀστείτε, αἰσθαντικέ ἀναίσθητε καὶ σοβαρὲ γελοῖε! Βλέπεις λοιπόν, ψευτοσοφέ; Τί πέτρα καὶ τί χῶμα! Ὅλα δική μου θέληση, καὶ ἡ δική σου ἀκόμα!..»—Αἰσθάνθηκα τὸν ἑαυτό μου πιασμένο ἀπὸ κείνη τὴ γυναῖκα σὺν μυῖγα στὴν ἀράχνη. Τὰ ἔχανα ὅλα μὰ ὅλα!—Ἀφῆσέ με τῆς ἐφώναξα μὲ δύναμη.—Χρυσέ μου! Μ' ἀποκρίθηκε κείνη καὶ μ' ἔσφιγγε μὲ τὰ χέρια της, περισσότερο μὲ τὰ πόδια της...

Τὸ κομπάκι τοῦ λαιμοῦ της ἀνεδοκατέβαινε κάτω ἀπ' τὸ ἀφράτο δέρμα μὲ περὶ γρήγορο λαχανιατό τώρα. Ἐννοίωσα τὴν ἀπόγνωσιν ποῦ μοῦ πλημμύριζε τὸ στήθος ν' ἀνεδαῖνῃ στὸ κεφάλι μου.

Ἀφῆσέ με! Ἐφώναξα ἄγρια τώρα.—Ἐλα!.. μὰ ἔλα λοιπόν! Μ' ἀποκρίθηκε σβυσμένα ἐκείνη, καὶ ἡ ἀγκαλιά της εἶχε γίνε σιδερένια σφίγγοντας τὸ κορμί μου. Ἡ ἀπόγνωσή μου ἔγεινε ζάλη καὶ ἡ ζάλη μου μανία. Τὸ κομπάκι τοῦ λαιμοῦ της ἀνεδοκατέβαινε... ἔλεγε τόσα πολλὰ ἐκεῖνο τὸ κομπάκι! Σὲ λίγο θὰ ἔκανα ὅτι μοῦλεγε... **Χύθηκα καὶ τὸ ἀφράτο μέσα στὰ δάχτυλά μου. Δὲν ἤθελα ν' ἀνεδοκατέβαινε ἔτσι πρὸς τὸ κεφάλι μου. Μὰ ἐκεῖνο ἐξακολουθοῦσε καὶ μάλιστα μοῦ γαργалоσε πρὸς τὸν ὀρθόν δακτύλῳ μου μὲ τὴν κίνησή του. Ἡ τεχνικὴ ἐπιμονὴ τοῦ μ' ἔκαμε νὰ αἰσθανθῶ μιὰ ἀσυγκράτη λύσσα νὰ χύνε-**

ται στα νεύρα μου... Τόσφιξα με δλη μου τή δύναμη. Κάτι άναρθροι ήχοι ξεφύγαν από κείνο τὸ λαιμό. Τὰ χέρια τῆς Ἀνούλας ἄρπαξαν τὸ δικό μου, πάλευαν νὰ με νικήσουν. Ἄ, ἔτσι; Ἦθελε καὶ πάλι τώρα; Γύρῃς με τῇ βίᾳ νὰ κάμῃ ὅτι ἤθελε! Πάλι ἔ; Μὰ ὄχι παληολαρύγγι, δὲν θὰ σ' ἀφήσω ν' ἀνεβοκατεβαίνης πειὰ λαχανιάζοντας!..... Κάτι ἔσκασε ἀνάμεσα στὶς ρόγες τῶν δακτύλων μου σὰν μικρὴ φουσκίτσα, καὶ τὸ σκάσιμο τὸ κατάλαβα ν' ἀνεβαίνῃ σὰν μούδιασμα στὸ μᾶκρος τοῦ χεριοῦ μου καὶ ν' ἀντικρούῃ στοὺς κροτάφους μου. Εἶχαν πάψει οἱ ἀναρθροι ήχοι τοῦ λαιμοῦ ἐκείνου, οὔτε μοῦ χυτοποῦσε πειὰ τὰ χέρια με τὰ δικά της, οὔτε κλωτοῦσε. Κ' ἐγὼ ἀκόμῃ ἐσφιγγα... Ὅταν ἐκατάλαβα τὸ χέρι μου ἀποσταμένο καὶ δυνατὸ πόνο στὶς κλειδώσεις τῶν δακτύλων μου ἄφησα τὸ κομπάκι τοῦ λαιμοῦ καὶ ἀνασηκώθηκα ἐπάνω ἀπὸ τὸ ξαπλωμένο κορμί. Ἐλαχάνιαζα πολὺ, εἶδα πῶς εἶχα κάμῃ μιὰ δουλειὰ πολὺ κοπιαστική, ἀνώτερη ἀπὸ τίς δυνάμεις μου, καὶ κύτταξα τὸ λαιμό καὶ τὸ πρόσωπο τοῦ ξαπλωμένου κορμιοῦ γιὰ νὰ ἰδῶ ἂν τὸ ἀποτέλεσμα ἔξιζε μιὰ τέτοια κούραση. Οὔτε κἂν τὰ μάτια της σάλευε ποῦ μ' ἐκυτοῦσαν... με κυττοῦσαν ἔτσι ἀλλόκοτα, .. με κατάπληξη, με τρόμο...

Ἐξαφνα χύθηκα καὶ τὴ σήκωσα ὁλόκληρη στὰ χέρια μου. Τὴν ἐτράνταξα στὴν ἀγκαλιά μου. Πῶς εἶχε πάψῃ ἔτσι εὐκολα; Εἶδα τὸ κεφάλι της νὰ πέφτῃ ἐδῶ κι' ἐκεῖ ξεκλειδωμένο.

==

Μιὰ ἀπέραντη ἡρεμία κατέκλεισε τὴν ψυχὴ μου. Ἔτσι τουλάχιστον ἐπίστεψα. Εἶχα ἀφήσῃ τὸ κορμί τῆς Ἀνούλας καὶ τὸ κυτοῦσα χωρὶς πραγματικὰ νὰ τὸ βλέπω. Φαίνεται πῶς ἐπέρασαν πολλὲς ὥρες ἔτσι. Κ' ἔξαφνα οἱ ἄνθρωποι ποῦ στροβίλιζαν μέσα στὸ μυαλό μου ἄρχισαν νὰ φεύγουν νὰ διαλύονται... Καὶ εἶδα ὁλοκάθαρα τὰ ὠραῖα ἐκεῖνα μέλη ἀκίνητα γιὰ πάντα, κρῶα, νεκρὰ, σάπια σὲ λίγο. Μοῦ ἤρθε καὶ ρώτησα στὸ νοῦ μου ὅπως νὰ ρωτοῦσα τὴν ἴδια ἐκείνη: «Νὰ σοῦ φτεῖξα λοιπὺν; Μά, τί, θάπρεπε νὰ σοῦ δώσω μιὰν ἀνύπαρκτη ἀγάπη;

Κι' ἐγὼ τότε; Τί θὰ γινώμουν ἐγώ;» Ἐξαφνα πάλι τὸ ἴδιο γέλιο ἄκουσα μέσα μου καὶ ξεχώρισα μιὰν ἀπάντησιν χαϊρέκακη: «Τίποτε περισσότερο καὶ τίποτε λιγότερο ἂν' ὅτι εἶσαι!» Ἐπλησίασα τὸ νεκρὸ κορμί κ' ἔκαμα νὰ σκύψω ἀποπάνω του, μὰ αἰσθάνθηκα πόνο στὴ μέση μου κι' ἀναγκάσθηκα νὰ γονατίσω πλᾶι του. Ἐγινε μιὰ θαθεῖα σιγὴ σ' ὁλόκληρο τὸ σπῆτι. Ἰσως ἦταν καὶ ἀπὸ πρὶν ἡ ἴδια σιγὴ, μὰ ἐγὼ ἐκείνη τὴ στιγμὴ τὴν ἐνόησα. Μοῦ ἤρθε καὶ ψιθύρισα, —Κάτι μοῦ λείπει... Ἐκύτταξα γύρω στὸ δωμάτιο καὶ ἔξω στὸ ἄλλο ἀπὸ τὴν πόρτα. Εἶπα δυνατὰ τώρα, με ἀνησυχία, με φόβο, —Κάτι ἔχασα!..... Καὶ σκέφθηκα: —Μήπως μοῦ πέθανε κάποιο ὄνειρο, ἢ μήπως ἐτοῦτη τὴ στιγμὴ ἐπέθανε ἡ ψυχὴ μου; Ὅλες ἡ σκέψεις

μου μοιάζουν με λόγια θρήνου καὶ τὸ βλέμμα μου ἐπάνω της σὰν μιὰ προσευχὴ ποῦ ἀφήνῃ ἀργὰ κάποιο δέλι στὸν τάφο της..... Τινάχθηκα ὁλόρθος. Αὐτὰ ἔλα ποῦ ἔδλεπα ἢ ποῦ σκεπτῶμουν ἦταν παραισθήσεις... ὄχι! ἦταν αἰσθήματα! Μήπως με συντρίβε ὁλοένα ἡ φύση; Κάτι εἶχα αἰσθανθῇ μέσα μου! Κάτι πικρὸ εἶχε ἀρχίσῃ νὰ χύνεται σὲ ὅλο μου τὸ κορμί. Καὶ μοῦ φάνηκε πῶς ὁλοένα πρόδαινε μιὰ μορφὴ ποῦ κατὰκλειε τὸ πᾶν γύρω μου, μιὰ μορφὴ ἄγρια, ἀπαίσια! Μὲ μιᾶς ἐσκοτείνιασε. Τί πικρὸ σκοτάδι! Δὲν ἐπίστευα ποτὲ πῶς τὸ σκοτάδι θὰ μπορούσε νὰ ἔχῃ γεύση. Καὶ μοῦ ἤρθε ἡ ἐντύπωση ὅτι εἶχα ἀπομείνῃ μέσα του ἓνα οἰκτρὸ συντρίμι, ὅτι με κατέκλεισε ἡ σκοτεινιά τῆς κόλασης καὶ ὅτι ἔλα ἐκεῖνα τὰ φρικτὰ κακὰ ποῦ ποῦ ἔκρυβε μέσα της ἦταν προορισμένα γιὰ μένα. Ἐνας πόνος, ὄχι περαστικός ἀλλὰ πόνος ποῦ δυνάμωνα καὶ ρίζωνε ὅλο καὶ περισσότερο, με κλόνισε ὁλόκληρο, μιὰ θλίψῃ καθὼς τὰ μαῦρα σύγνεφα τοῦ χειμῶνα ποῦ κατακλειοῦν ἀργὰ-ἀργὰ τὸν οὐρανὸ βαρεῖα καὶ ἀπέραντα, ἐπλάκωσε τὴν ψυχὴ μου καὶ μοῦ φερε τὸ συναίσθημα ὅτι ἤρθε γιὰ νὰ μὴ φύγῃ ποτὲ πειὰ ἀπὸ κεῖ. Πινιγώμουν, εἶχα ἀνάγκη ἀπὸ βοήθεια, ἀπὸ συντροφιά. Ἐρριξα τὰ χέρια μου στὸ κρεβάτι καὶ βρῆκα τὸ κορμί τῆς Ἀνούλας. Ἦταν κρῶα πειὰ, σχεδὸν παγωμένο. Μὰ εἶχα ἀνάγκη ἀπὸ βοήθεια, ἀπὸ συντροφιά καὶ τὴν ἐπῆρα στὴν ἀγκαλιά μου. Κάποιοι στίχοι ποῦ λομίζω νὰ εἶχ' ἀκούσῃ κάποτε μοῦ ἤρθαν στὸ νοῦ: «Ὅσο κι' ἂν ἦτανε τραχὺ τὸ στήθος σου πλασμένο, ἀπάνω του πειὸ μαλακὰ ν' ἀναπαυθῇ θὰ θέλῃ.....». θὰ θέλῃ!.. Μὰ ἐκείνη δὲν ἤθελε τίποτε πειὰ, ἔμενε ἀσάλευτη στὴν ἀγκαλιά μου, βαρεῖα σὰν μολύδι... Μὰ εἶχα τόση ἀνάγκη ἀπὸ βοήθεια, ἀπὸ συντροφιά...

Ἄκουσα τὴ φωνή μου νὰ ξεπετιέται με τρόμο σὰν λυγμὸς θρήνου καὶ σὰν οὐρλιασμα ἀδάσταχτης δέυνης, —Ἀνοῦλα!.. καὶ φοβήθηκα περισσότερο.....

.... Σιγὴ, ἐκείνη ἢ τρομερὴ σιγὴ! Ἐπειτα ἐκεῖνος ὁ πόνος, ἐκείνη ἡ ἄγρια λύπη! Naί, ἐκείνη ἡ φρικτὴ σιγὴ! Ὅχι, ὄχι πειὰ σιγὴ. Ἦταν κάτι πολὺ ἀνώτερο ἀπὸ τὴ δύναμή μου. Εἶχα ἀνάγκη νὰ φωνάξω, καὶ τὸ φῶνάσμα μου ἔγινε θρήνος ἀπεγνωσμένος ποῦ ἔκανε τὴν ψυχὴ μου νὰ λυώνῃ καὶ νὰ πέφτῃ σταξὲς-σταξὲς πικρὲς ἀπὸ σκοτάδι καὶ φαρμάκι. Φίλοῦσα μ' ἓνα ἀόριστο συναίσθημα τρέλας τὸ πεθαμένο κορμί τῆς Ἀνούλας, τόσφιγγα καὶ τοῦδρεχα με τὰ δάκρυά μου τὸ πρόσωπο τὰ χέρια καὶ τὰ πόδια. Καὶ νά! Πάλι τὸ ἴδιο ἐκεῖνο γέλιο, ὄχι μέσα μου αὐτὴ τὴ φορὰ ἀλλὰ πίσω στὴν πόρτα ἀπ' ὅπου εἶχα μῆν. Καὶ ὕστερα πὸ τὸ γέλιο μιὰ φωνὴ βαρεῖα πένθιμη μοῦ μυσμούρισε: —«...σὰν διψασμένος στὸ νερὸ ποῦ τοῦγυρε κ' ἐχύθη ἀπ' τὸ ποτήρι τ' ἀργυρὸ κι' ὁλότελα πεσμένος στὴ λάσπη, λείχει-λείχει..... ὁ ἔρμος διψασμένος!»

Είχα αφήσει τὴν Ἀννοῦλα, τὸ λατρευτό μου πλάσμα ποὺ σκότωσα, τὴν εἶχ' ἀφήσει χάμω στὸ πάτωμα. Προχωροῦσα πρὸς τὴν πόρτα ποὺ ἔφερεν στὸ δωμάτιό μου. Τὰ πόδια μου σερνόταν δὲν περπατοῦσα ποτὲ ἔτσι συρτὰ ἐγὼ, σὰν νᾶμουν ἐννενηντα χρόνων γέρο. ντας. Τὸ κορμί μου εἶχε λυγίσει,..... ἐγὼ εἶχα ὥραιο ἴσο κορμί. Μὲ μιᾶς δλόκληρη ἢ πόρτα μπροστά μου κλείσθηκε ἀπὸ ἕναν μεγάλο καθρέφτη. Πισωπάτησα μὲ φρίκη. Μέσα στὸν καθρέφτη ἀντίκρυζα ἕνα ἔκτρωμα ποὺ ἔκανε ἀκριβῶς ὅτι: ἔκανα κ' ἐγώ. —... Ἦμουν ἕνας ἀπαίσιος γέροντας, καμπούρης ἀσπρομάλλης, σκελετωμένος, ἕνα ἔρπειτό μὲ ἐλάχιστη πνοή γιὰ ζωὴ καὶ χωρὶς καθόλου ψυχῇ.... Κάτι μοῦ εἶπε: «Ὅχι, μὲ ψυχὴ!» Καὶ ἀμέσως ἄκουσα τὸν ἀντικρυνὸ ἐαυτοῦ μου, τὸ ἔκτρωμα τοῦ καθρέφτη, νὰ μισοψάλλῃ βραχνὰ καὶ συρτὰ καθὼς πρὶν ἢ πένθιμη φωνή:—Τώρα πειδὸ μόνος ἀπὸ πρὶν. Μονάχα ἢ ψυχὴ μου οἰκτρὸ κουρέλι ξέφυγε ἀπ' τῶν σκυλιῶν τὰ δόντια καὶ σέρνοντάς την ὁ ἄνεμος στοῦ δρόμου τὸ χαντάκι τὴν ἔφερε δική μου...» Κυττοῦσα δλοένα τὸν ἑαυτὸ μου στὸν καθρέφτη καὶ ξαφνικὰ ἐσκοτείνιασε, χάθηκε καὶ τὸ ἔκτρωμα καὶ ὁ καθρέφτης στὴ μαυρίλα.

...Κάπου ἐχτύπησαν τὰ πόδια μου μαλακά. Ἐπеса μὲ τὸ πρόσωπο πάλι μαλακά. Βρισκώμουν ἐπάνω σ'ἕνα κορμί, στὸ κορμί τῆς Ἀννοῦλας. Θυμήθηκα τὴν πένθιμη τραγουδιστὴ φωνὴ ποὺ κάθε τόσο ἄκουα σιαυτιά μου τόσο καθαρά. Μὰ γιατί πάντα αὐτὴ ἢ φωνὴ νᾶναι τραγουδιστὴ καὶ νὰ μοῦ μιλῇ μὲ στίχους; Καὶ νάτην πάλι! Ἀκουσέ την!—«Καὶ σύ, ἀφοῦ τὴ σκότωσες—καυμένη σου μικρή!—συνήρθες καὶ θωρώντας την τὴ λάτρευσες νεκρή!».

Ἐφυγε ἀπὸ τὸ λάρυγγά μου ἕνα μουγκριτὸ ποὺ δὲν ἤθελα νὰ τὸ ἀφήσω. Ἐσκέφθηκα κάποιο βουδάκι ποὺ εἶδα νὰ σφάζουν κάποτε μὲ μιὰ χτυπιὰ μαχαιριοῦ στὸ πίσω μέρος τοῦ κεφαλιοῦ του.

Ἐτσι μούγκριζε κι' αὐτὸ ὅταν τῆρριξαν κάτω. Αἰσθάνθηκα τὸ ἴδιο χτύπημα στὸ πίσω μέρος τοῦ κεφαλιοῦ μου. Κάτι βαρὺ καὶ ἀσάλευτο μὲ κρατοῦσε μὲ τὸ πρόσωπο ἐπάνω στὸ κρῖνο κορμί τῆς Ἀννοῦλας. Καὶ εἶδα καθαρά πειά. Εἶχα σκοτώσει ὅτι ἐλάτρευα, ὅτι ὑπῆρχε γιὰ μένα στὸν κόσμος, ἐκεῖνο γιὰ τὸ ὁποῖο ζοῦσα, χωρὶς νὰ τὸ ξέρω, χωρὶς νὰ τὸ ἐννοῶ.

... Ὅλη τὴ νύχτα πεσμένος ἐδογγα καὶ φώναζα. Ἐχουν περᾶση πολλὰ χρόνια ἀπὸ τότε, μὰ κάθε βράδυ, τὴν ὥρα ἐκείνη φωνάζω, δὲν μπορῶ νὰ κάμω ἄλλοῦται. Γιατὸ μ' ἀκούσατε κ' ἐσεῖς, μὴ φοβάστε, δὲν εἶναι τίποτε, κάθε βράδι μουγκρίζω. Μοῦ ἔρχεται καὶ τραγουδάω κ' ἐγὼ μὲ μιὰ βραχνόσυρτη φωνὴ βαρεῖα πένθιμη, σὰν ἐκείνη ποὺ ἄκουα τότε, κείνο τὸ βράδι, τραγουδῶ τὸ τραγούδι τοῦ ἑαυτοῦ μου, ἐκεῖνο ποὺ εἶπε ὅταν τὸν ἀντίκρυσα ἕνα ἔκτρωμα στὸν καθρέφτη:

«Μονάχα ἢ ψυχὴ μου, οἰκτρὸ κουρέλι ξέφυγε ἀπ' τῶν σκυλιῶν
[τὰ δόντια
καὶ σέρνοντάς την ὁ ἄνεμος στοῦ δρόμου τὸ χαντάκι, τὴν ἔφερε
[δική μου»

Ἀμέσως ἔπειτα, ὅταν μ' ἀκοῦτε νὰ κλαίω δυνατά, μὲ λυγμούς, εἶναι ποὺ ξεχωρίζω τὴ φωνὴ τῆς Ἀννοῦλας μου ποὺ μοῦ ἀποκρίνεται στὸ τραγούδι μου μ' ἕνα δικό της:

«Θρῆνο ποὺ κάνεις τὸ πρῶτ', τί πόνος σου τὸ βράδι!
Τρέχα τώρα κυνήγα με σὰν ἱσκιό στὸ σκοτάδι...»

Τὴν ἀκούω ἀληθινά, δὲν γελιέμαι, σεῖς μπορεῖτε νὰ τὰ λέτε παραισθήσεις αὐτά, ἴσως νὰ εἶναι ποὺ καθὼς φαίνεται ἔχω τρελλαθῇ, ὅλοι μὲ λένε τρελλό. Ἐγὼ ξέρω πὼς αὐτὸ γίνεται κάθε βράδι καὶ πὼς τὰ αἰσθάνομαι ὅλα μὲ ὅλη τὴ δύναμη τῶν αἰσθήσεών μου. Ἐχουν περᾶση πολλὰ χρόνια ἀπὸ τότε. Δὲν εἶναι τίποτε, μὲ συγχωρεῖτε...

ΤΕΛΟΣ

Ἰθάκη, Μάρτιος τοῦ 1927

ΔΩΡΗΣ ΚΟΥΒΑΡΑΣ

Η ΓΡΗΑ

Ὁ κῆπος ἦταν ἔρημος στοῦ σύθαμπου τὴν ὥρα,
Σιγὰ κι' ἄργα τ' ἀπόφεγγο χλωμαίνει καὶ θαμπώνει.
Μιὰ γριά μονάχα κάθονταν σκυφτὴ καὶ μαυροφόρα
σὲ κάποιο μπάγκο, μόνη!

Μὲ τῆς ὀμπρέλλας σκάλιζε τὴν ἄκρη στὰ πετράδια
γραμμὲς κι' ἀνόητα σχήματα καὶ ζωτικὰ σημάδια.

Καὶ μὲ χαλίγια ποῦριχνε στῆς στέρνας τὸ νερὸ
κύκλους ἕνα σωρό!

Κι' ἀπάνω ξεφυλλίζοντας στὴ μαγικὴν εἰκόνα
μὲ χέρια τρεμουλιάρικα μπουκέτο μπουγαρίνι,
τ' ἄνθια κι' αὐτὴν, ἐρράντιζε σταγόνα πρὸς σταγόνα
ἀπ' τῶν δακρύων τὴν κρήνη!

Κοιτάζοντας προσεκτικὰ τὸ νόημα γιὰ νὰ βρῶ
μεσ' τὴν περίπλοκη, ἄτεχνη, καὶ κρύα ζωγραφία
μοῦ φάνη κ' εἶδα ὀλόγυρα σ' ἕνα μικρὸ Σταυρὸ
γραμμένο... «Ποτὲ πιά!»

Βέβαια πὼς Σίβυλλα εἶτανε καὶ Σφίγγα κι' Ἐριννύα!
σταλλεῖα σύμβολο ὁλό, κι' αἰνίγμα σκοτεινὸ
γιὰ νὰ ταραξῇ ὀλόθυθα τὴ γαλήνῃ μου ἀνία
στὸ πρᾶο μου δειλινό.

Κ' ἔφυγ' ἡ γριά, χωλαίνοντας στὴ μακρυνὴν ἄλεια
 Κ' ἐχάθηκε σὰ φάντασμα σὰν ὀπτασία ἄχνῃ.
 Κ' ἔπεφτε ἀγάλι.... κ' ἔπεφτε τοῦ σκοταδιοῦ ἡ αὐλαία
 στὴ μαγικὴ σκηνή!

N. ΠΕΤΙΜΕΖΑΣ-ΛΑΥΡΑΣ

Η ΑΝΝΑ ΚΛΑΙΕΙ...

Δὲ χάρηκε τὴ ζωὴ της ἡ Ἄννα, τὴ ζωὴ ποῦ-καλὰ ὑστερνά!-τώρα
 πιά πίσω δὲ γυρνᾷ.

Ἀπόψε ἀπ' τὸ μπαλκόνι τ' ἀρχοντικοῦ της βλέπει τὴ νέα γεννεὰ
 νὰ περνᾷ κάτω, στὸν πολὺδοο δρόμο:

Σβέλτα κορμάκια· προσωπάκια ψεύτικα σάμπως κουκλίτσες μὲ
 κοντόσουρα μαλλάκια· χεῖλη, ματόκλαδα βαμένα. τουαλέτες ἐλα-
 φρές, παρδαλές· μπράτσα γυμνά· κάλτσες λεπτές, μεταξωτές· κ' οἱ
 πιδ φτωχές! καὶ τσιτωμένες πάνω ἀπὸ τὸ γόνα, ποῦ ντύνουν τίς
 σφιχτὲς γαμπίτσες· κ' αὐτὴ ἡ χαρά!, κ' αὐτὴ ἡ χαρά ἢ μισημένη,
 τοὺς χαρά, ποῦ ἀντηχώντας στὴν καρδιά της πῶς βογκάει!

Δὲ χάρηκε τὴ ζωὴ της ἡ Ἄννα, τὴ ζωὴ ποῦ-καλὰ ὑστερνά!-τώρα
 πιά πίσω δὲ γυρνᾷ.

Ὅστοςο εἶχε κ' ἐκείνη κάποτε χυτὸ κορμὶ καὶ προσωπάκι δλό-
 ανθο μὲ λιγάκι πούδρα σεμνὴ πασπαλισμένο, ποῦ τὸ στεφάνωνε μιὰ
 κόμη ἀρχαία· κ' εἶχε κ' ὠραῖο πόδι-μὰ ποιὸς ποτὲ τὸ εἶδε μέσα στὴν
 ἀπαίσια μαύρη κάλτσα καὶ οἱς μπότες τίς ψηλὲς ὀχυρωμένο. κάτω
 ἀπὸ τὰ μεσοφόρια τὰ βαρεῖα καὶ τίς ἄχαρες τίς ρόμπες, ποῦ τοῦ πέ-
 φτανε τριγύρω σὰ μιὰ σφαλιχτὴ γεροντικὴ δμπρέλλα κρατημένη ἀπ'
 τὴν ἀνάποδη!

Δὲ χάρηκε τὴ ζωὴ της ἡ Ἄννα, τὴ ζωὴ ποῦ-καλὰ ὑστερνά!-τώρα
 πιά πίσω δὲ γυρνᾷ!

Ὅμως, στὰ μάτια της τὰ σκοτεινά, κάπου σὰ μιὰ ἀστραπὴ πε-
 ρνᾷ, περνᾷ καὶ σβύνει:

Ἄ! ἔλα κι' ἔλα μὰ ἦταν τουλάχιστο κορίτσι μὲ ἀρχὲς ἡ Ἄννα
 καὶ περήφανη, ποῦ ποτὲ δὲν μπόρεσε κι' ὁ πιδ κακόγλωσσος νὰ τῆς
 βρῇ ψεγάδι. Εἴξερε νὰ κρατῇ ψηλὰ τὸ λάδαρο τῶν παραδόσεων τοῦ
 τιμημένου ἀστικοῦ σπιτιοῦ μὲ τί σωτήριες προλήψεις του, τίς τόσο
 πιδ σεβάσμιες ὅσο καὶ πιδ παλιές! Ψηλὰ καὶ τὴν τιμὴ τῶν ἀδελφῶν
 της, ποῦ τὴν θρέφανε κι' ἄς ξενοχτοῦσαν-ἄντρες ἦταν!-μέσα στὰ
 καφὲ-σαντὰν ἐλεύθερα. Ἐκεῖ καὶ τί δὲν ἄκουαν! Γὰ κείνο καὶ σὰ
 γυρνοῦσανε στὸ σπῆτι πάρωρα, θολοὶ καὶ πανιασμένοι, χτυποῦσαν τὴ
 γροθιά τους στὸ τραπέζι καὶ φωνάζανε βραχνοί, στ' ἄσπερα βέβαια,
 πῶς θὰ τὴ σφάζανε στὸ κατῶφλι μοναχὰ νὰ μάθαιναν πῶς τόσο δὲ
 παραπατοῦσε!

Ἄ! ἔλα κι' ἔλα, μὰ ἦταν κορίτσι μ' ἀρχὲς ἡ Ἄννα, ποῦ δὲν μπό-
 ρεσε ποτὲ κι' ὁ πιδ κακόγλωσσος νὰ τῆς βρῇ ψεγάδι!

Γὰ κείνο καὶ ποτὲ κανεὶς δὲν τόλμησε νὰ τῆς κάνῃ κόρτε. Δὲ θὰ
 καταδεχώτανε ποτὲ μιὰ τέτοια προσβολή, ἡ Ἄννα. Ὅμως τὴν πα-
 ζαρεῦανε πολλοί, ὅπως καὶ ταίριαζε σ' ἓνα κορίτσι σπιτικὸ καὶ ποῦ
 δὲν ἦταν ξεπαρμένο. Μὰ τ' ἀδέλφια της βρῖσκανε μεγάλη τὴν προίκα
 ὅσο οἱ γαμπροὶ τὴ βρῖσκανε μικρὴ, γι' αὐτὸ κ' ἐκείνη τοὺς γυρνοῦσε
 τὴ ράχη, ποῦ δὲν ἦταν ἄξιοι νὰ ἐχτιμήσουν τίς ἀρετὲς της. Ἄ!
 ἔλα κι' ἔλα! μὰ εἶχε ἀξιοπρέπεια ἡ Ἄννα κι' ἂν καμμιά φορὰ τ'
 ὠραῖο πόδι της κλωτσούσε, κάτω ἀπὸ τίς μακρυὲς της ρόμπες
 ἦταν κ' ἡ κλωτσιὰ σεμνὴ.

Ὅμως στὰ μάτια της τὰ σκοτεινὰ κάπου σὰ μιὰ ἀστραπὴ περνᾷ
 ποῦ ποτὲ κανεὶς δὲν τόλμησε νὰ τῆς κάνῃ κόρτε!

Ἐνας μόνον σὰν ἦτανε μαθήτρια ἡ Ἄννα. Ἦτον κ' ἐκεῖνος μα-
 θητὴς μὰ τί τρελλός! Τὴν ἀκολουθεῖσε σὲ ἀπόσταση ὥς νὰ περάσῃ
 τὸ κατῶφλι τοῦ σχολειοῦ. Κ' ἦταν ἡ Ἄννα δεχοχτῶ χρονῶ. Πῶς
 τώρα μάκραινε ἡ ἀπόσταση στὰ μάτια της! Ὅταν τ' ἀντίκρυζε ὁ
 τρελλὸς ὁ μαθητὴς, ἡ Ἄννα τὰ χαμήλωνε μὴν τύχη καὶ τοῦ δώσῃ
 θάρρος κ' ὑστερα τί θάλεγεν ὁ κόσμος! Ὅστοςο κάποτε τὸ πῆρε μόν-
 ος του. Καθὼς περνοῦσε ἀπὸ τὴν πόρτα της τὸ βράδυ τῆς Πρωτο-
 μαγιάς, τῆς πρόσφερε ἓνα φύλλο μαντζουράνα μὲ τὴ σημασίᾳ της.
 Κ' ἡ Ἄννα ἔτρεξε σὰν τὴν τρελλή καὶ διάβασε στὴ «Γλῶσσα τῶν
 Ἀνθῶν»: «τρέφω διὰ σὲ πολλὴν συμπάθειαν». ὦ! πῶς εὐώδια-
 ζεν ἐκεῖν' ἡ μαντζουράνα! Μὰ ἦτανε φτωχὸ παιδί καὶ πῶς μπο-
 ροῦσε νὰ ξεπέσῃ ἡ οἰκογένεια; Ὅταν τ' ἀδέλφια της τοῦ τῶπαν
 ξάστερα, πῆρε τὰ μάτια του καὶ πάει γιὰ τὴν Ἀμερικὴ καὶ πιά δὲ
 μετακούστηκε. Κ' ἡ Ἄννα συλλογιέται· τάχα νὰ ζῇ; τάχα νὰ πέ-
 θανε; Καὶ λογαριάζει πῶς ἂν ζῇ θᾶνε πιά γέρος. Ἄννα, τί καημός!

Κι' ἀπ' τὸ μπαλκόνι τ' ἀρχοντικοῦ της κοιτώντας θολὰ τὴ νέα
 γεννεὰ νὰ περνᾷ κάτω στὸν πολὺδοο δρόμο, σιγολέει.

— Ἀχ! πῶς δὲν τὴ χάρηκες τὴ ζωὴ σου, Ἄννα, τὴ ζωὴ ποῦ
 —καλὰ ὑστερνά!—Τώρα πιά πίσω δὲ γυρνᾷ!

Καὶ θαμένη στὸ σκοτάδι ποῦ πύκνωσε, ἡ Ἄννα κλαίει...

ΑΓΓΕΛΟΣ ΣΗΜΗΡΙΩΤΗΣ

STECCHETTI

ΜΑΣ ΦΤΑΝΕΙ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΕ ΘΕΛΩ ΝΑ ΕΞΩ Ἀγαπημένη
 ΑΝΗΜΟΙΑ ΚΕΡΑΤΑΝΤΟΥ ΝΑ ΕΞΩ
 ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΠΕΡΑΓΕΤΟΝ ΤΑ ΜΕΤΑΞΙΝΑ ΜΑΛΛΙΑ ΣΟΥ
 ΠΟΥ ΦΙΛΗΣΑ ΚΑΙ ΜΥΡΙΣΑ ΧΤΕΣ ΒΡΑΔΙ,

κι' οὔτε νὰ μάθω θέλω ἂν στ' ἄσπρα στήθεια
π' ἀπόθεσαν τὰ χέρια μου τὸ χᾶδι
κρύβεις ἀγνὴν ψυχὴν ἢ κολασμένη.

Οὔτε μὲ μέλλει ἂν σοῦφυγε τὸ ψέμμα
ἀπὸ τῆ μιᾶν ὑπόσχεση στὴν ἄλλῃ
ἢ κι' ἂν δὲν μοῦπες οὔτε μιὰν ἀλήθεια.
Τὰ λόγια σου μοῦ δίνανε τὴ ζᾶλη
καὶ μὲ λικνίζαν ὥμορφα χιτὲς βράδι
στοῦ πιὸ μεγάλου ἔρωτα τὸ ρέμμα.

Δὲ θέλω γὼ νὰ ξέρω, νὰ μαθαίνω
ἂν μέσα στὸ θερμότατο κρασί σου
ποῦ μοῦδινες νὰ πιῶ στὴ λήκυθό σου
χιτὲς βράδι, σὰν βρισκόμουνα μαζί σου,
δὲ θέλω γὼ νὰ ξέρω ἂν στὸ πιωτό σου
ἦταν καμμιὰ σταγόνα πιωτὸ ξένο.

Δὲ θέλω γὼ νὰ ξέρω ἀγαπημένη
ἂν ἦσουνα παρθένα ἢ πάλι πόρνη
ἂν ἦσουνα ἀγνὴ κόρη ἢ μολεμμένη.
Ἦταν ὠραῖο τὸ νέκταρ σου σὰν πλάνη
μᾶγάπησες, σ'ἀγάπησα μιὰν ὥρα
μιὰν ὥρα ἀληθινὴ κι' αὐτὸ μᾶς φτάνει.

ΡΙΤΑ Ν. ΜΠΟΥΜΗ

ΜΑΡΙΕΤΤΑΣ ΜΙΝΩΤΟΥ

ΠΕΤΡΑΡΧΗΣ ΚΑΙ ΛΑΟΥΡΑ ⁽¹⁾

Χαρισμένο στὸν ΨΥΧΑΡΗ

Ἡ πρώτη φορὰ ποὺ ὁ Πετράρχης πρωταντίκρουσε τὴ Λάουρα ἦταν
στὴν ἐκκλησιὰ τῆς Ἀγ. Κλάρας στὸ Ἀθῖνιόν, πρωτ' τῆς μεγάλης
Παρασκευῆς.

— «Στις ἔξη τ' Ἀπρίλη 1327, ἡ Λάουρα μοῦ πλήγωσε τὰ μά-
τια καὶ στὶς ἔξη πάλι τ' Ἀπρίλη τοῦ 1348, τὴν ἴδια αὐγινὴν ὥρα,

(1) Ἀπόσπασμα ἀπὸ μιὰ μακρὰ μελέτη μου γιὰ τὸν Πετράρχη ποὺ θὰ ἐκ-
δῶσω σὲ ἰδιαίτερο τόμο.

ἔφυγεν ἀπ' τὴ ζωὴ μου τὸ λαμπερό μου φῶς σὰ βρισκόμουν στὴ Βε-
ρόνα, χωρὶς νὰ ξέρω—ἀλίμονο!—τὴ δυστυχία μου.»—Τέτοια εἶναι
ἡ σημειωσούλα ποὺ μᾶς ἔφησε σ' ἓνα του βιβλίου γιὰ τὸ πρωταντί-
κρισμά της καὶ τὸν ξαφνικὸ της χαμό.

Στὴν ἐκκλησιὰ τοῦ Ἀθῖνιόν, τὴν ἡμέρα τοῦ πάθους τοῦ θεανθρώ-
που ὅλοι προσεύχονταν λυπημένοι. Ὁ Πετράρχης δὲν τὸ λογαριάζει
γιατὶ σὰν πληγώνει ὁ ἔρωτας τίποτα δὲν κοιτάζει. «Ἔτσι ἀπὸ τὸ
θλιβερὸν ἐκεῖνο περιβάλλον τῆς προσευχῆς πῆρεν ἡ ἀγάπη του τὴ μυ-
στικοπάθεια καὶ τὴν ἀφοσίωση. Ἦταν τότες ἡ Λάουρα 18 χρονῶν.
Τὰ χρυσαφένια της μαλλιά πέφτανε κάτω.

Τ' ἀεράκι φυσώντας τὰ μπερδεύει ἀπαλά. Τὰ ὠραῖα της μάτια
λάμπανε μὲ φῶς μαγευτικό. Δὲν ἦταν τὸ βᾶδισμά της ἀνθρώπινο μὰ
θεῖο. Στὴν περπατισιὰ της ἔτρεμαν τὰ χόρτα καὶ τὰ λουλούδια ἀπὸ
τὸν πόθο τοῦ ἔρωτα. —Ἔτσι μᾶς τὴν περιγράφει ὁ ποιητὴς ὅταν τὴν
ξαναεἶδε σὲ μιὰν ὀλάνθιστη ἐξοχή. Στὴν ἐμφάνισή της φεύγει ἓνα σύν-
νεφο ποὺ σκέπαζε τὸν ἥλιο. Εἶναι κι' αὐτὸ ἓνα τῆς ἀγάπης χαμό-
γελο.

—Ἐρωτα στάσου νὰ θαυμάσωμε τὸ θρίαμβό μας—φωνάζει ἐξαλ-
λος ὁ ποιητὴς καὶ ξεσπάζει σὲ ἱπποτικὸς ρωμαντισμοὺς. Τὸ πράσινο
χορτάρι, τὰ φύλλα ποὺ πέφτουν ἀπὸ τὰ γέρεκα μαυρισμένα πρινάρια
παρακαλοῦν νὰ τὰ κουρελιάσῃ μὲ τὸ πόδι της...

Στοὺς *Διαλόγους* του μὲ τὸν Ἀγ. Αὐγουστῖνο διηγεῖται πῶς κά-
ποτε ξετρελλαμένος ἀπὸ ἀγάπη ζήτησε χάρη ἀπὸ τὴ Λάουρα νὰ τὴν
συναντήσῃ καὶ κεῖνη περήφανη τοῦ ἀπάντησε. —Δὲν εἶμαι γὼ ὅποια
νομίζεις.....

Ἔτσι μᾶς τὴν παρουσιάζει. Μ' αὐτὸ δὲν εἶναι τίποτα μπροστὰ
στὸν ἀτέλειωτο ὕμνο του γι' αὐτὴν ποὺ τὴν ἀνυψώνει ἄφθαστα.

Μὰ ὁ πρῶτος ἐνθουσιασμός περνᾷ γιὰ νὰ ξακολουθήσῃ μιὰν ἀ-
γάπη βασανισμένη, γεμάτη ἀφιβολία καὶ πόνο. Στὴν ἐρωτικὴ ποίηση
τοῦ δημιουργοῦ τοῦ συνέττου, ἡ ψυχὴ του ἀδιάκοπα βρίσκεται κυκ-
λωμένη ἀπὸ τὸ ἀμφίβολο. Ὁ ποιητὴς ἔχει μεταπτώσεις ἀπότομες.
Μιὰ τὸν βλέπουμε νὰ πιστεύει τὸν ἑαυτὸ του εὐτυχισμένο ποὺ ἀγά-
πησε τὴν ἐνάρετη Λάουρα, καὶ παράπλευρα ν' ἀγαναχτεῖ γιὰ τὴν ἀ-
πάθειά της καὶ τὴν ἀστάθεια.

Στὴ γυνικεῖα καρδιὰ δὲν μπορεῖ νὰ φωλιάσῃ γιὰ καιρὸ ἡ ἀγάπη
—μὰς λείει.—Ἡ ψυχὴ του χωρισμένη λείει σὲ δύο, βλέπει τὸν ἔρωτά
του σωτηρία καὶ χαμό. ἀρετὴ κι' ἔγκλημα.

Οἱ ζωηρές του αὐτὲς ἀντίθεσες, συχνὰ μέσα στὸ ἴδιο συνέττο δεί-
χνουν κατὰ πολλοὺς μιὰ ψυχὴ ἀρρωστημένη.

Μὰ εἶναι ὁ ποιητὴς τῆς ἀγάπης. Φτιάχνει κόσμον ἀπὸ ὄνειρα γι-
ατὶ μιὰ μερὰ τὸν κοιτάζε—πράμα ποὺ μπορεῖ νὰ τόκαμε καὶ τυ-
χαῖα. Μὰ γρήγορα ἀπογοητεύεται γιατί ὅλα ἦταν φαντασία του. Ἡ

Λάουρα γίνεται επιφυλακτική. Ούτε τον κυττάζει πιά για να μην του γεννά τον πόθο. Κι' απελπισμένος φεύγει για τη Βαλκινούζα. Έκει ζει μονάχος του σαν έρημίτης. Μά με το πέρασμα του χρόνου που θαμπώνει τη διαύγεια κάθε ανάμνησης ξανάρχεται η αμφιβολία. Ίσως να την παρεξήγησε. Να μην ήταν έτσι. Γυρνά λοιπόν, συναντά τη Λάουρα. Τον χαιρετά με χαμόγελο. Ξαναγυρνούν έτσι στον ποιητή οι έλπίδες και τα όνειρα και για το γλυκό χαιρετισμό γράφει τέσσερα σονέττα.

«Σπίθες φωτιάς έβγαζαν τα ώραia εκείνα μάτια. Μούριχναν ματιές γλυκύτερες κι' έκφραστικότερες από ποτάμια αγαπημένα λόγια.....» —Θέλει να της πει την αγάπη του.

Νειώθει μια δύναμη αδάμαστη να τον τραβά να της τα πει πάλιν όλα. Θέλει να περάσει κοντά της μια δλάκερη νύχτα μέσα στο δάσος. Ρωτά την καρδιά του γιατί να στέκει δειλή. ν' αφήνει τον καιρό να περνά. Είναι το λογικό που του λέει να δαμάσει την καρδιά του γιατί οι μεταγενέστεροι θα το μάθουν και θα γελούν.

«Έρωτα καταστράφηκα! Βλέπω την καταστροφή μου μά μοιάζω μ' εκείνον που χι στο στήθος τη φωτιά, ο πόνος του αυξάνει και χάνει το λογικό του, νικημένος απ' το μαρτύριο..... Μά δεν μπορώ πιά. **Μου πήρες το χαλινάρι από το χέρι.** Η ψυχή μου πῆρε θάρρος....». —'Αλλ' ήταν όλα όνειρα! Ο κόσμος γελά μαζί του για την περιφρόνηση της Λάουρας. Ο 'Αγ. Αύγουστινος τον συμβουλεύει να φύγει αποφασιστικά από κοντά της, να παρηγορηθεί μ' άλλους έρωτες, μακριά.

Φεύγει πάλι στη Βαλκινούζα. Ρίχνεται στο μεθύσι και στους έρωτες για να την ξεχάσει. Μά πάλιν η απόσταση του δίνει έλπίδα. Φαντάζεται πού η Λάουρα τον αγαπά, τον ποθεί και τον περιμένει.

«Τραγουδι μου αν στο γλυκό μέρος δεις την Κυρά μας, πιστεύω πώς θα σου δώσει το χέρι και θα σε ρωτήσει γιατί βρίσκουμαι μακριά. Σύ μη την αγγίζεις, μά πέστης με σεβασμό πώς θα γυρίσω δωσωσδήποτε πεθαμένος ή ζωντανός...». —'Η μοναξιά του γύρω του μιλεί για την αγάπη του. Ίσως τ' αεράκι που δλοένα φυσά να χάλιδεψε πριν τα χρυσαφένια μαλιά της. Ίσως το νερό που τρέχει τόσο να βιάζεται να πάει όπου ο πόθος του τραβά κι' αυτόν. Όλα γύρω του γαληνεμένα και μόνος αυτός δεν βρίσκει την ησυχία.

Στην δύση του ήλιου, ενώ ξεψυχά η μέρα και το φώς της άργοσβαίνει αυτός ξεθυμαίνει με δάκρυα.

Ο ποιητής υποφέρει Δεν κρατιέται πιά ξαναπιστρέφει στο 'Αβινιόν. 'Αλλά η Λάουρα είναι πάντα η ίδια ψυχή ακατάδεχτη. Περνούν έτσι τα χρόνια σε θλίψη. Δεν ελπίζει να βρει ποτέ αγαπαψη στον πόνο του. Μανάχα ο θάνατος θα του γιατρέψει την πληγή που στην καρδιά του χάραξε η 'Αγάπη με τα ώραia της μάτια.

Φωνάζει τον κόσμο ολό ν' ακούσει τον πόνο του.

«Ω ψυχές ευγενικές, έρωτευμένες και σεις γυνές σκελεθρωμένες σκιές κοιτάχτε πόσος είναι ο πόνος μου!»

Ίστερ' από δέκα τέσσερα χρόνια, με το γυρισμό της άνοιξης, ζητάει τα περασμένα με νοσταλγία. Το παρελθόν όμως είναι χείμαρρος που δέ γυρνά, ομίχλη που διαλύεται στον άνεμο, κομματάκια πάγου που λιώνει ο ήλιος. Ήταν ώραio να πέθαινε τότε, να κλειούσε τα μάτια στην ασύγκριτη γλυκάδα της μοναδικής στιγμής, για να μην αντικρύσει ποτέ λιγώτερη ομορφιά.

Οι ανοιξιάτικες ημέρες σκαλεύουν βαθύτερα την παλιά πληγή. Οι έρωτικές αχτίδες που νυχτοήμερα έχει στο νου λάμπουν τόσο που τον θαμπώνουν περισσότερο κι' από την πρώτη μέρα.

Κ' έτσι εξακολουθεί να την αγαπά όσος καιρός κι' αν περνά, ως την τελευταία του στιγμή. Η θασανιστική εκείνη κατάσταση της αμφιβολίας δεν παύει παρά με το θάνατό της. Φαντάζεται πιά δριστικά πώς η Λάουρα τον αγαπούσε, αλλ' έμενε έτσι ανένδοτη στις ικεσίες του για το καλό του, για να μείνει η αγάπη του ιδανική.

Τέτοια πλατωνική αγάπη μάς δείχνει ο Πετράρχης στην ποίησή του, στα 300 του σονέττα. Μελέτησε, ανάλυσε τη φύση. Όλες οι παρωμοιώσεις τον είνε παρμένες από κει.

Δεν έχει μυστικό γι αυτόν το φεγγάρι, ο ήλιος, τ' άστρα τα δέντρα ή το ρυάκι. Κ' ένα φύλλο που το δέντρο ξέρει ο Πετράρχης το μυστικό του. Γι' αυτό συζήτησαν αν μες τον ύπεροχο έρωτα της Λάουρας, δεν κρύβεται η αγάπη του στη φύση. Η Λάουρα είναι γι' αυτόν ένα σύμβολο που του χρησιμεύει ως πηγή αστείρευτη ποίησης, αθάνατης που συγκλονίζει και τώρα ακόμα όπως και τότε, που ο λαός τα ρούφηξε, τ' άκαμε δικά του και τα τραγουδούσε.

Μά ήταν άραγε τόσο πλατωνική η αγάπη του;

Στη Βαλκινούζα που αποτραβιόταν για να κλαίει βροντόφωνα στην απόλυτη έρημιά τη σκληρότη της Λάουρας, δείχνουν ακόμη μια σπηλιά, που λένε πώς εκεί μέσα συναντιόνταν οι δυο έρωτευμένοι. Ο Dellile σάν την επισκέφτηκε εξέφρασε άμέσως την αμφιβολία:

Une grotte ecartée avait frappé mes yeux.

Grotte sombre dis moi si tu les vis heureux?

'Από την άλλη μεριά η Deshonliere πεισμένη γι' αυτό μάς δίνει μιάν εικόνα σά μυθολογική, γεμάτη λυρισμό για τις συναντήσεις τους.

«Μέσα στη βαθειά σπηλιά, δίχως άλλους μάρτυρες από τις Ναϊάδες και τους Ζέφυρους, η Λάουρα γλύκανε του Πετράρχη το μαρτύριο με τα χείλια. Μέσα σε κείνη τη σπηλιά νίκησε πολλές φορές η αγάπη. Τα μίλησε δυνατά για τον πόθο του, για τη φλόγα του έρωτα. Η Λάουρα παρ' όλη της την αυστηρότη τον άκουσε, έκλαψε για τον πόνο του, έκαμε και κάτι πάρα πάνω».

Παρ' όλα τούτα πολλοὶ ἀμφισβητοῦν τὴν ὑπαρξὴ τῆς Λάουρας, θεωρώντας τὴν ὡς συμβολισμό τῆς ἀνοιξῆς. Φυσικά, ὅπως ἔχουμε πεί, ὁ Πετράρχης εἶναι ἓνας μεγάλος φυσιολάτρης. "Ολες οἱ παρομοιώσεις του ἐξοῦν ἀπὸ κάποιες τερατώδικες ἡγριων θηρίων, πού τις σήκωνε ἡ ὑπερβολὴ τῆς ἐποχῆς, εἶναι παρμένες ἀπ' τὴ φύση. Πάντως ἡ Λάουρα ἔζησε. Δὲν εἶναι δυνατό ν' ἀθρεψε ὁ ποιητὴς τὸ θέμα μιᾶς ἀπέλπιδας ἀγάπης γιὰ δολόκληρη τὴ ζωὴ του. Ὁ De Sade ψάχνοντας στὸ ἀρχειοφυλακεῖο τοῦ Ἀδινιὸν βρῆκε ὄχι μόνο πραγματικὴ τὴ Λάουρα μὰ καὶ συγγένισά του. Ἦταν κόρη τοῦ Ὁδιδέρτου Νόβς καὶ παντρεύθηκε δέκα ὀκτῶ χρονῶ τὸν Οὐγο De Sade. Δύο χρόνια ὕστερα γνωρίστηκε μὲ τὸν Πετράρχη. Βρισκόταν τότες ὁ ποιητὴς στὸ Ἀδινιὸν, ἀββάς στὴν ἀκολουθία τοῦ Πάπα Κλήμη VI. Εἰκόνα τῆς Λάουρας δὲ περισώθηκε. Ἀπὸ τοὺς στίχους ὅμως τοῦ ποιητῆ μαθαίνουμε πῶς εἶχε γλυκὰ κι' ἐκφραστικώτατα μάτια, θελκτικώτατο χαμόγελο καὶ φωνὴ μελωδική. Ὁ Τιραβόσκι μᾶς ἀναφέρει ὅτι ἓνας δομενικανὸς ἔγραψε: «Ὁ Πετράρχης εἶχε μιὰ πλατωνικὴ ἐρωμένη Λάουρα. Τῆς ἔδωσε τόση φήμη πού θά μείνῃ ἀθάνατη». Ἐχουμε ὅμως τὴν εἰκόνα τοῦ ποιητῆ καθὼς καὶ πολλὲς περιγραφές γι' αὐτόν. Καταφεύγουμε πάλι στὸ De Sade. «Ἦταν φημισμένος γιὰ τὴν ὁμορφίαν του. Μάλιστα φλογερὰ, μάγουλα μὲ ὠραῖο χρῶμα. Ἡ φυσιογνωμία του ἔδειχνεν ὅλη τὴ μεγαλοφυΐα πού βλέπουμε στὰ ἔργα του». Ὁ ὠραῖος ἀββάς στὴν *ἐπιστολὴν τοῦ σιτοῦς μεταγενεστέρου* μᾶς λέει γιὰ τὸν ἑαυτό του: «Στὰ νιάτα μου ἤμουν κάπως θελκτικὸς, πολὺ μελαχροινὸς μ' ἐκφραστικὰ μάτια. Πρὶν ἀπὸ τὰ 25 μου χρόνια, ἄσπρισαν τὰ μαλλιά μου». Γεμάτος ὠραῖα αἰσθήματα μὲ ψυχὴ φιλελεύθερη δὲ δίστασε νὰ καυτηριάσει τὴν αὐλὴ τοῦ Ἀδινιὸν γιὰ τὴν παραλυμένη ζωὴ τῆς. «Ὅ,τι διηγοῦνται γιὰ τὶς δυὸ Βαβυλώνιες, γιὰ τὴ Συρία καὶ Αἴγυπτο, ὅ,τι λένε γιὰ τοὺς τέσσερους λυδύρινθους Ἀθέρωνου καὶ Ταρτάρου εἶναι μὴδαμινὰ μπρὸς στὴν κόλαση τοῦ Ἀδινιὸν. Παπᾶδες καμπουριασμένοι ἀπὸ τὰ χρόνια χορεύουν μὲ τὶς μαϊτρέσες, τοὺς γυμνὰς στὸ ἱερόν. Εἴκοσι δύο χρονῶ, πού ὀρφάνεψε, τοῦ παρουσιάστηκε μπροστὰ του ἡ ἀμφιβολία—καθὼς τὸ ὁμολογεῖ ὁ ἴδιος—νὰ γίνῃ ἡ πλούσιος κατεργάρης, ἢ νὰ τὸν γελᾷ ὁ κόσμος γιὰ τίμιο τρελλό, πού εἶχε φανταστῇ ἀνώφελα νὰ συνδυάσει χρήματα καὶ συνείδηση. Καὶ βέβαια δὲν μποροῦσε ν' ἄχῃ θέση αὐλοκόλακα τὸ ξεπεταγμένο μυαλὸ τοῦ ποιητῆ πού ἀνέβαινε δλοένα μ' ἀπλωμένα φτερά στὶς κορυφὰς τῆς ποίησης.

Ὁ Πετράρχης γίνθηκε γρήγορα δημοτικὸς. Μ' ὅλο πού τὴν ἰταλικὴ ἔμαθε πραχτικὰ ἀπὸ τοὺς γονεῖς του, ἡ γλώσσα τῶν σονέττων του εἶν' ἐκφραστικώτατη, γεμάτη ζωὴ καὶ βρίσκει ἀπύλητη στὴν ψυχὴ, πράγμα δυσκολώτατο γιὰ τότες, πού ἡ ἰταλικὴ γλώσσα μορφώουταν. Ἐνῶ τὸν ἀποθέωνε ὁ ἄλλος υἱοθετώντας τὰ σονέττα του,

οἱ σοφοὶ τὸν ἔστελναν στὸ Καπιτώλιο γιὰ τὴν κλασσικὴ *Ἀφρική* του. Ἦταν ἡ πρώτη ἀπάτη τῆς νεότητος. Ἀφαρπασμένοι ἀπὸ τοὺς σχολαστικοὺς ἔχασε πολὺν καιρὸ γράφοντας ἔργα στὴν ψυχρὴ λατινική. Μὰ γρήγορα οἱ ἔπαινοί τους τὸν ἀφήνουν ἀσυγκίνητο. Ἐστινάζει κάθε δουλόπρεπη σκέψη κι' ἀποκηρύσσει ὅλα του τὰ λατινικὰ ἔργα. Ἀφηρώντας τοὺς κόπους τόσων χρόνων τὰ ρίχνει μὲ τὰ ἴδια του τὰ χέρια στὴ φωτιά. Καὶ μένει πιστὸς ὡς τὸ τέλος. Ἀσχολεῖται στὴ σύνθεση ἰταλικῶν ποιημάτων μὲ θέμα πάντα τὴν ἀγάπη του. Καὶ σὰν πέθανε ἡ ἀγαπημένη του, τὸν κυκλῶνουν ἄπειρα θεῖα δράματα. Βλέπει τὴν Λάουρα νὰ κατεβαίνει ἀπὸ τὸν οὐρανὸ τυλιγμένη στὴ βραδυὴν δροσιᾷ, νὰ τοῦ δίνει τὸ χέρι. Τριγωνᾷ στὰ μέρη πού τὴν ἐβλεπε ζωντανή. Ἀλλὰ τώρα ὅλα εἶνε βουβά. Τὰ χόρτα ἀπορφανομένα, τὰ νερά θολὰ, ἄδειο καὶ ψυχρὸ τὸ μέρος πού καθόταν. Φύλαξαν ὅμως ὅλα τὴν εἰκόνα τῆς. Λες καὶ βλέπει τὴ μορφή τῆς δίπλα στὸ ποτάμι νὰ κάθεται σὰ νύμφη, πού βγαίνει ἀπὸ τὸ βάθος τῆς πηγῆς, δείχνοντας τὴ λύπη τῆς γιὰ τὸν πόνο του. Πάντα στὸ θοῖνο περνᾷ τὰ εἰκοσιεῖς χρόνια ποῦζησε μετὰ τὸ θάνατό τῆς. Ὅλα ξανανθίζουν. Μόνο ἡ ψυχὴ του κλαίει γιὰ κείνο πού ὁ θάνατος τοῦ πήρε. Κι' ὑπομονητικὸς καὶ γεμάτος πίστη στὸ θεὸ γιὰ μίαν ἄλλη ζωὴ κοντὰ μὲ τὴν ἀγαπημένη του, ξεσπᾷ σὲ πικρὸ παράπονο ἀγανάκτησης καὶ πεσσιμισμού: «Θρέφω τὴ βασανισμένη μου καρδιά μὲ δάκρυα καὶ πόνο, τροφὴ πού ὁ Θεὸς μοῦ παρέχει ἀφθονὰ καθημερινά». Θλίβεται πού ἡ τύχη τὸν καταδιώκει νάχῃ ὅλα του «τὰ ὄνειρα στὴ στάχτη ἐνὸς τάφου. Τέτοια εἶναι ἡ ζωὴ! Ἐρρίξε τὸν πόνο στὴν καρδιά μου καὶ τὴν κρατεῖ πάντα στὸ κλάμμα». Τὴ βλέπει παντοῦ, νὰ πατεῖ τὰ λουλούδια, τὸ δροσερὸ χορτάρι, ζωντανὴ ὅπως τότες. Τὴ ρωτᾷ ἂν θαρροῦσε νὰ πεθάνῃ κι' αὐτός. Κι' ἐκείνη τοῦ ἀπαντᾷ: «Θαρρὸ πὼς θά μείνεις στὴ γῆ ἀκόμη πολὺ χωρὶς ἐμέ». Ὅλα ξέρουν τὴ θλίψη του καὶ μένουν ἀσυγκίνητα. Ὁ πόνος του εἶναι ἀκράτητος πιά. Μονάχα ἡ πίστη του στὸ Θεὸ τὸν συγκρατεῖ νὰ μὴν αὐτοκτονήσῃ. Πιστεύει πὼς ὁ Θεὸς θά τοὺς βάλῃ κοντὰ σὰν πεθάνῃ, πὼς ὅλη ἡ εὐτυχία πού δὲ βρῆκε στὴ γῆ θά τὴν ἔχῃ στὸν οὐρανὸ δίπλα τῆς... Δὲν τὴν ζητεῖ πιά στὴ γῆ οὔτε τὴν κλαίει. Ἐνὰ ποθεῖ, τὸ θάνατο.

«Θάνατε ἔλα! Ὁ ἐρχομός σου εἶναι ποθητός. Μὴν ἄργεῖς, εἶναι καιρὸς πιά».

Τὸν βρῆκαν νεκρὸ μέσα στὴ βιβλιοθήκη του πεσμένο ἀπ' ἀνὰ στὰ βιβλία.

ΙΩΑΝΝΗΣ 17. 4-27 Σ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΣΟΥΡΙΟΥ

MARIETTA MINOΤΟΥ

ΜΕΡΑ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΑΤΙΚΗ

Τὸ βλέμμα μου τὸν οὐρανὸ ἀγκαλιάζει ;
 Πῶς ἀπ' τῇ ζέσται ὁ αἰθέρας βράζει !
 Τὸ διάστημα εἶν' ἀπέραντο, γυμνό,
 μέσ' τὸ σκληρὸ του τὸ χρωματισμό.
 — Ζωὴ μου ἐσύ, αἰῶνια κυνηγήτρα,
 Ὅλοι γιὰ σένα οἱ δρόμοι εἶνε στενοί,
 Τρέχεις, πλανιέσαι, πάντοτε μὲ βιάση,
 Γιορτάσιμη μαζί κι' ἀγνή,
 σὰν τὴν Ἀρτέμιδα στὰ δάση !

Comtesse de Noailles.

Ἀπὸ τῆς «Αἰώνιες δυνάμεις».

Μετάφρ. ΜΥΡΤΙΩΤΙΣΣΑΣ

ΑΡ. ΒΑΛΔΩΡΙΤΗ

ΑΠΟ ΤΗΝ "ΚΥΡΑ ΦΡΟΣΥΝΗ,"

(Μετάφραση στὸ Ἰταλικὸ Θεόδωρου Βρίκου).

Qual fronda labile,—vizza, caduta,
 Il vento involami—lungi da te,
 Lungi, con l'anima—triste abbattuta,
 Frosine, serbami—d'amor la fè.

I flutti immobili,—presso la riva,
 Giacèan in placido,—cheto sopor,
 Ma ecco orribile—già Borea arriva
 e a batter scagliali—con rio fragor.

Frosine, mândanmi—fuor de' miei Lari,
 Nel fuoco indomito—d'aspro pagnar,
 Mille, deh lasciarmi!—tuoi baci cari,
 Lungi, in memoria, dolce recar.

Se il giorno iucolsemi,—mio cor, mia vita,
 Che in terra estranea,—gli augelli a stuol
 Mio sangue bevano,—l'irrigidita
 Salma divorino—dispersa al suol ;

Chi sa, allor, mi'anima,—se i baci a pieno
 Vita ridonino,—torni a sentir,
 E a sogno simile,—venga al tuo seno,
 Frosine, placidi—sonni a dormir ?

Verno avvicinasi :—le nevi bianche
 I fior scacciarono—col loro odor,
 Vedi ! le rondini—s'involan stanche,
 Guardati ! appresansi—notti d'orror !

Il falco indocile,—rapace ingordo,
 A rotear torbido—già si darà :
 Oh uccel che capita!—quel, sarà sordo,
 Se al nido trepido—lo coglierà !

Frosine, mândanmi—fuor dei miei Lari,
 Nel fuoco indomito—d'aspro pagnar ;
 Quai giorni attendonci ?—siam tutti ignari ;
 Salute, or lascioti,—mi è forza andar !

TEODORO BRICCOS

ΑΠΟ ΤΟ ΑΡΧΕΙΟ ΤΟΥ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑ

Ἐν Λεωνιδίῳ τῇ 4 Ἰουνίου 1829.

Πρὸς τὴν Α. Ε. τὸν Κυβερνήτην τῆς Ἑλλάδος κτλ. κτλ.

Ἐξοχώτατε,

Μίαν ἡμέραν πρὸ τῆς ἀναχωρήσεώς μου ἀπὸ Μυστρᾶ καθ' ὅδον ἀπήντησα τὸν Ζαχαριάδην Ζακύνθιον. Ἀμέσως ἔλαβα περιέργειαν νὰ ἐξετάσω εἰδήμενα τινὰ Μιστριώτην τὰ περὶ αὐτοῦ, ὅστις μοῦ ἀπεκρίθη ὅτι τὸν γαρίβει καλὸν ὅτι καὶ ἡξεύρει ὅτι ἔχει δανεισμένους χρήματα ἵνα ἀνὰ μερικὸν ἔξω δὴ εἶναι καὶ ὁ Ι. Κορφωτάκης, διὰ τοῦ ὁποῦ ἔχει ἐνοικιασμένας προσόδους εἰς Μυστρά. Πρὸς δὲ ἐκ φήμης μανθάνει καὶ εἰς Μεσσηνίαν νὰ ἔχῃ δωσμένα ἐπέκεινα τῶν πεντακο-

σίων χιλιάδων γροσίων και άπορούσε πόθεν θά είχε τήν ποσότητα τούτων.

Ἐγὼ ὑποπεύθην, και δικαίως, ὅτι τὰ χρήματα τούτα πρέπει νά εἶναι δωσμένα πρὸς αὐτὸν ἀπὸ τοὺς περὶ τὸν Κόντε Ρώμαν, τοῦ ὁποίου ὅτι εἶνε σχετικὸς ὁ Ζαχαριάδης δὲν μὲ λανθάνει. Ὅθεν ὀρκίσας τὸν διαληφθέντα Μιστριώτην, τὸν ὁδήγησα νά μεταχειρισθῇ πάντα τρόπον διὰ νά συστήσῃ στένήν μετ' αὐτοῦ φιλίαν και νά τὸν προσκαλέσῃ πολλάκις εἰς τὴν Τράπεζάν του, νά ὁμιλῇ πάντοτε εἰς τὰς κατὰ μόνας μετ' αὐτοῦ συνδιαλέξεις ἐναντίον τῆς Κυβερνήσεως και νά ὑποσχεθῇ μεγάλα εἰς πᾶσαν πρότασίν του ὥστε νά τὸν κάμῃ νά ἐξηγηθῇ πρὸς αὐτὸν θετικά και βασίμως τὸν σκοπὸν του και νά μὲ πληροφορήσῃ.

Τῷ ὑπεσχέθην νά τοῦ ἀποδώσω ὅσα δι' αὐτὸν τὸν σκοπὸν ἤθελεν ἐξοδεύσει και ἀντιμισθίαν ὡς ἀπὸ μέρους τῆς Κυβερνήσεως. Μὲ ἐγγυήθη ὅτι θέλει ἐπιχειρηθῇ κάθε μέσον, θυσιάζων ὅτι ἤθελε κάμει χρέη, διὰ νά ἀνακαλύψῃ ὅτι δυνήθῃ, καθότι ἀναμφιδόλως ὑπὸ τῷ προσχήματι τοῦ ἐμπορίου τοῦ Ζαχαριάδῃ πρέπει νά ὑποκρύπτεται κάτι τί. Ἄμα δὲ μὲ ἰδεάσῃ περὶ τούτου θέλω ἀναφέρει τὰς παρατηρήσεις του.

Ἵποσημειοῦμαι μὲ σέβας βαθύτατον.

Τῆς ὑμετέρας ἐξοχότητος ὑποκλινέστατος δοῦλος

Γ. ΒΑΛΤΙΝΟΣ

SOULARY

ΑΝ ΕΙΧΑ...

Ἄν εἶχα ἓνα στρέμμα γῆς—κάμπο, βουνὸ ἢ κοιλάδα.
Μ' ἓνα νερὸ τρεχούμενο—ρυάκι, πηγὴ ἢ ποτάμι.
Ἐνα δένδρὸ θά φύτευα—ἐλάτ, ἐτιὰ ἢ πρῖνο.
Κι' ἓνα καλύβι θά ἔστηνα—τουῖβλο, σπαρτιά ἢ καλάμι.

Ἐπὰ στὸ δένδρὸ μιά φωλιὰ—χνουδι, μαλλι ἢ ἀγριάδα.
Μ' ἓνα γλυκὸ κελαδιστὴ—σπούργιτα, ἀηδόνη ἢ σπῖνο.
Μὲς τὸ καλύβι μιά στρωμνὴ—ψάθα, κουνιὰ ἢ χεράμι.
Μὲ μιά παιδοῦλα—καστανή, μελάχρω ἢ ξανθοχρῶσω.

Μὲ ἀρκεῖ ἓνα στρέμμα και αὐτὸ σωστά γιὰ νά μετρήσω.
Στὴν πεῖδ καλὴ στά μάτια μου, θά ἔλεγα, τὴν κόρη:
«Στὸν ἥλιο ὁλόρθη στάσου ἐμπρός, ποῦ χρῶσασα τὰ δρε».
«Ἐπὰ στὴ χλόη ὅσο μακριὰ ὁ ἴσκιος σου θά πιάνει».
«Τόσον μακριὸν ὀρίζοντα γιὰ μένα θά νά κλείσω».
Κάθε εὐτυχία εἶν' ὄνειρο, τὸ χερί ἂν δὲν τὴ φθάνει!

Μετάφραση ΣΠ. ΒΑΑΝΤΗ

ΘΡΑΣΟΥ ΚΑΣΤΑΝΑΚΗ

ΑΠΟ ΤΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΜΑΖΕΠΗ

[Τὸ σημειωματάριο τοῦ Μαζέπη (1) εἶναι πολὺ κομψὸ κ' ἔχει κάμποσες σελίδες. Πυκνογραμμένες. Μιλεῖ γιὰ ἓνα σωρὸ πράματα. Γιὰ ιδέες. Καὶ γιὰ τέχνη. Καὶ γιὰ ἐπιστήμες. Καὶ γιὰ μελαγχολίες. Πολλὲς ἐλαφρότητες. Τὶς περισσότερες ἀπὸ τὶς φράσεις τοῦ θά τις ἐμπόδιζε ἡ λογοκρισία και τῆς πιδ ἐλευθέριας χώρας. Εἶναι ὅμως ἄλλες ποὺ κανένα δὲν πειράζουνε. Εἶναι κι' ἀσύνδετες. Ἔτσι ὅπως οἱ ἀκόλουθες. Χωρὶς τὴν παραμικρὴ ἀλλαγὴ:]

Ἡ σκέψη μου ἐμπρός στίς γυναῖκες. μοιάζει μὲ τὴ σαύρα ἐμπρός στὸν ἥλιο. Τὴ ζεσταίνουν· τίς γυρνᾷ τὴ ράχη.

***

Ὁ ἔρωτας εἶναι: τὸ μόνο ἐγκλημα ὅπου πάντα σὲ τιμωρεῖ ὁ συμένοχος σου. Μὲ τὴν ἀφροσύνη του. Μὲ τὴ διαρκὴ παρουσία του.

***

Οἱ σχέσεις σου μὲ μιὰ ἐξυπνὴ γυναῖκα παντρεμένη ἢ λεύτερη, ποτὲς δὲν ἀποτελοῦν ἀμάρτημα. Γιατὶ καμμιά θρησκεία δὲ σκέφτηκε νά καταδικάσῃ ἓνα τέτοιο ἀπίθανο πρᾶμα.

***

Μοῦ ἔτυχε κ' ἐμένα κάποτε νά δείξω τὴ γροθιά μου, ἀλλὰ βρισκόμουν στὸ δωμάτιο μου μέσα. Κι ὁ τοίχος δὲν εἶχε κανένα καθρέφτη.

***

Ἡ δύναμη ἐνὸς λαοῦ ἔγκειται στὸν τρόπο ὁποῦ χωνεύει κ' ἐπεκτείνει τίς ψευτιὲς τῶν μεγάλων ἀνδρῶν του. Ὅλα ἀκόμη κι' ὁ πολιτισμός, ζητήματα καλῆς χώνεψης.

***

Οἱ Ἕλληνες εἶναι γεμάτοι ἐκπληκτικὲς και βαθύτατες περιέργειες. Χτὲς εἶμουνε σὲ μιὰ παράσταση τοῦ «Ἀμλέτου», ποῦ τὸν ἐνσάρκωνε ἓνας περίφημος ἡθοποιός. Θυμᾷ πολλαπλότητος και στήν πιδ ἐλάχιστη ἀπόδοση τοῦ κειμένου.

Ἀλλὰ μὲ συνώδευε κάποιος πατριώτης μου και μόλις κατέβηκε ἡ

ΤΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

(1) Κύριο πρᾶγμα τοῦ τόμου σημειωμάτων ΘΡΑΣΟΥ ΚΑΣΤΑΝΑΚΗ «Ἡ ΧΟΡΕΓΓΙΑ ΚΟΝΤΕΣΣΙΝ ΦΕΛΙΤΣΙΤΑ», ποῦ κυκλοφόρησε αὐτὸ τὸ μῆνα σὲ καλλιτεχνικώτατῃ ἐκδόσει πολυτελείας (Βιβλιοπ. Ι. Α. Κολλάρου, 44 ἑδὸς Σταδίου, Ἀθήναι. Τιμὴ 25 ὀρχ.).—Σημ. Συντ.

αυλαία, χωρίς να χάση καιρό και με τὰ μάτια του ὑγρὰ ἀπὸ τὴν περιέργεια, νάτος ποῦ με ρωτᾷ : «Δὲ μοῦ λὲς ὁ Ἀμλέτος εἶδε ἀδέρφια ; Ἄλλους συγγενεῖς ; Τίποτα ξαδέρφες παντρεμένες ;»

Τέτοιο εἶναι τὸ μεγάλο νεοελληνικὸ κοινό. Σ' αὐτὴ τὴν ἐρώτηση. Κ' οἱ συγγραφεῖς μας γιὰ τοῦτο δὲν μπόρεσαν νὰ τὸ ξεπεράσουν ἀκόμη τὸ στάδιο τοῦ οἰκογενειακοῦ δράματος.

* *

*Ω! ἄνθρωποι, Θεοὶ με ἀνιάτους ρευματισμούς, δταν ἡ ὑγεία ξεχειλᾷ μέσα μου νιώθω κάποτες πὼς σᾶς ἀγαπᾷ. Νιώθω πὼς εἰστε χρήσιμοι γιὰ νὰ καλλιεργεῖτε τὴν ἀνία μου. Καὶ σᾶς ἀγαπῶ. Καὶ ξαφνίζομαι, βλέποντας πὼς εἰστε χρήσιμοι καὶ γιὰ κάτι.

* *

Δὲν τὸ πιστεύω ἐντελῶς πὼς ἡ ἔλλειψη τοῦ ταλέντου καὶ κάθε προσωπικότητας εἶναι ἀπαραίτητο στοὺς συγγραφεῖς γιὰ νὰ ἐπιτύχουνε...

* *

Χάρις στοὺς λίγους φίλους μου γνώρισα ἓνα πλῆθος ἐχθρὸς ποῦ ἀλλοιωτικά θὰ τοὺς ἀγνοοῦσα. Τὰ μάτια, τὸ στόμα, ἡ ἀλληλογραφία τῶν φίλων μου. Τὰ μάτια τους.

* *

Δὲν μπορῶ νὰ εἶμαι μισάνθρωπος: Τὰ ἐλαττώματα τῶν ἄλλων μ' ἐνδιαφέρουν ἀπείρως περισσότερο ἀπὸ τὰ δικά μου. Ἔχουν καὶ μεγαλύτερη ποικιλία.

* *

Ἡμέρα ἡ πιδ χαμένη ἀπ' ὧλης εἶν' ἐκείνη ὅπου δὲν ἄκουσες καμμιὰ μεγάλη ἀνοησία.

Μιὰ μεγάλη ἀνοησία εἶναι σήμερα κάτι πολὺ πολὺ πιδ σπάνιο ἀπὸ μιὰ μεγάλη ξυπνάδα.

* *

Ὁ ἔρωτας: ἐξακολουθεῖ νὰ εἶναι πάντα ἡ μεταφυσικὴ τῆς ἀεργίας.

* *

Ξενυχτῶ, πίνω, λιγνεύω. Λιγνεύω ἄρα ὑπάρχω!

* *

Ἐνὰν καιρὸ οἱ ἄνθρωποι βρίσκονταν μέσα σὲς φούστες τῶν γυναικῶν. Τώρα ζοῦν, στεγάζονται καὶ σκεπτοῦνται κάτω ἀπὸ τίς περοῦκες τῶν μεγάλων ἀνδρῶν.

«Ξαίρεις», ρωτοῦσε ἓνας κινέζος σοφός, «Ξαίρεις γιατί οἱ γυναῖκες κλείνουν τὰ μάτια δταν τίς φιλᾷ ὁ ἀγαπημένος τους; Δὲν τὸ ξαίρεις; Ἀχ! πόσο σὲ ζηλεύω!»

* *

Ἀρχὴ σοφίας: νὰ καταλαβαίνης πὼς τὰ πάντα εἶναι γελοῖα... Κ' ὥστόσο νὰ μπορῇς νὰ τὰ παίρνῃς στὰ σοβαρά! Ὅλοένα καὶ περισσότερο σοβαρά.

* *

Μὲ τὸ θάνατο τῆς Β... ἐνίωσα ἓνα πόνο φριχτό, σαρκικό. Καὶ ξαφνίστηκα γιατί ποτές μου δὲν τόχα ὑποψιαστὲ πὼς μοῦ εἶταν τόσο σιμὰ ἡ σάρκα μου.

* *

Ὅ,τι κι' ἂν κάνουμε, ὅπως κι' ἂν δουλεύουμε πάντα θὰ ὑπάρχει μέσα μας κάτι, κάτι κρυφὸ κ' ἀγνώριστο κι' ἀσύλληπτο, ποῦ θὰ φαρδαίνει στὸ νού μας τὴ φόρα τῆς ἀπάτης. Κάτι δικό μας θὰ μᾶς κἀνῃ πάντα νὰ γελιόμαστε. Κάτι πολὺ δικό μας.

* *

Ὅλοι οἱ ἄνθρωποι, χωρίς νὰ τὸ ξαίρουνε, ὅλοι τους εἶναι μεγάλοι ἄνδρες ὑπὸ δοκιμασίαν...

Ἐνα μικρὸ ἐπεισόδιο ἀρκεῖ γιὰ νὰ τοὺς ἀναδείξῃ. Ἐνας ἐλάχιστος μορφασμὸς τῆς τύχης... κι' ἀμέσως προδίδάζονται!

* *

Ἡ διαφορὰ μεταξὺ τῶν δύο φύλων; Οἱ ἄνδρες κοιτάζουνε γιὰ νὰ δοῦνε. Οἱ γυναῖκες, γιὰ νὰ τίς δοῦνε. Γιὰ νὰ δείξουνε τὰ μάτια τους. Πρὸ παντὸς τὰ φρύδια τους.

* *

Μικροὶ ἄνθρωποι εἶν' ἐκεῖνοι ποῦ λένε βλακεῖες. Μεγάλοι ἄνθρωποι εἶν' ἐκεῖνοι ποῦ κάνουν βλακεῖες.

* *

Ἀοριστολογίες μέσα στὸ ντάνσινγκ:

Πολλὲς γυναῖκες καὶ κορίτσια. Μιὰ κυριαρχία χορευτικῆς θηλυκότητας. Κι' ὅλο τὸ πνεῦμα τοῦ δαιμονιζομένου ρυθμοῦ, ποῦ γίνεταί σάρκα καὶ λεβέντημα ἡδονῆς.

Οἱ γάμπες, ὁ ποδαστράγαλος, ἡ ράχη, τὰ χέρια κ' ἐκεῖνες οἱ ἀνισορροπίες τοὺς καμπόλες τόχουν καταλάβει τὸ σήμερα πιδ βαθιὰ ἀπ' ἐπὶ ἄλλα μαζί τὰ κεφάλια τῶν συγχρόνων σοφῶν.

Ὅ,τι ἄνθρωποι γυναικεῖοι τύποι, ποῦ δὲν ἐφτιάσατε τίποτες μὰ ποῦ ζεῖτε τὰ πάντα, κάθε κίνημά σας μοῦ εἶναι καὶ μιὰ πρόκληση γιὰ νὰ

σας προσκυνήσω. Κοντομαλλούσες θεότητες μιάς πανανθρώπινης και καθεβραδινής αυτοκτονίας. Μιάν από σās θά τή θυμοδμαι πάντα. Θά τή θυμοδμαι... Έιτανε βυθισμένη σέ μιὰ άσημότητα! Σέ μιὰ άσημότητα τέλεια κι' άτέλειωτη σά μεγαλοφυΐα!

Έτσι καθώς παίζει ο Νέγκρος 'κειπέρα. Και Βογγάει τὸ σαξόφωνο... Μέσα στὸ μεθυσμένο μου κορμί άμέτρητα, ξέφρενα χύθηκε τὸ φῶς τῆς γυναίκας. Καίουμαι από χαρά! Τὸ κάθε μυστικό τῆς σάρκας μου, πὸς ὡς αὐτὴ τῇ στιγμή τ' άγνοοῦσα, τὸ νιώθω τώρα γιατί πυρώνει με καινούριες προσταγές άπόλαψης... Κι' ὅλα ὅσα γνώρισα και ξαίρω, ὅλα λείπουν αὐτὴ τῇ στιγμή άπ' έμπρός μου. Όλα λείπουν κι' ὅλα είναι ὁμορφα μέσα σέ μιὰ πελώρια άπουσία πὸς μοιάζει τοῦ Θεοῦ!.. Και παίζει ο Νέγκρος, και Βογγάει τὸ σαξόφωνο με τὰ μεράκια του. Νά τᾶξαιρα! Να μποροῦσα νά τὰ ζῆσω ὅλα του τὰ μεράκια.

ΘΡΑΣΟΣ ΚΑΣΤΑΝΑΚΗΣ

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΖΩΗ

ΔΙΑΦΟΡΑ

Η «ΙΟΝΙΟΣ ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ» από καιρό υποσχέθηκε στους άγαπητούς συνδρομητές κι' άναγνώστες της πὸς θά καλλιτερεύσει τὴν έκδοσή της. Τὸ κάνει τώρα με μεγάλη της χαρά και με τὴν πρόθυμη βοήθεια τῆς καλῆς τῆς φίλης και γνωστῆς λογοτέχνου διδασ Ρίτας Μπούμη, στὴν ὁποία ἡ Διεύθυνση ανέθεσε τὴ διεύθυνση τῆς Συντάξεως. Στὸ ἐξῆς ἡ «*Ιόνιος Ἀνθολογία*» θά τυπώνεται στὴ Σύρο ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψή της και δίνουμε τὴν υποσχέρση νά καλλιτερέψουμε ακόμα τὴν εμφάνισή της. Ζητοῦμε συγγνώμη γιὰ τὴν καθυστέρηση ὡς τώρα. Οἱ τεχνικὲς δυσκολίες τῶν ἐδῶ τυπογραφείων, τὸ φόρτωμα τυπογραφικῆς ἐργασίας λόγω τῶν ἐκλογῶν και ὁ δάγγειος πυρετός ἰδίως πὸς κρεββάτωσε τὸ προσωπικό τῶν τυπογραφείων μας, ἦταν ἡ αἰτία τῆς καθυστέρησης. Ἀπὸ τώρα ἡ «*Ιόνιος Ἀνθολογία*» θά βγαίνει ταχτικά κάθε μήνα, με τὴν ἐλπίδα πὸς ὅλοι θά τὴν υποστηρίξουν ἀνανεώνοντας τὴν συνδρομή τους και ἐγγράφοντας νέους συνδρομητές.

— Πέρασε ἀπὸ τὸ νησί μας ὁ θανμαστός λόγιος κ. Χρ. Εὐαγγελάτος, δῆμαρχος τοῦ Μεσολογγίου, πὸς τόσο πάσχισε γιὰ νά κάμει εὐπαρουσίαστη τὴ θρυλικὴ πόλη. Μᾶς ἔλεγε πὸς σκοπεύει γρήγορα νά στήση προτομή στὸ Ἡρώ τοῦ ποιητῆ τῶν «*Ελευθερῶν Πολιορκημένων*».

— Νομάρχης στὴ Ζάκυνθο διορίστηκε ὁ κ. Θέμος Ἀθανασιάδης Νόβας πὸς τόσες ὥρατες ἀναμνήσεις γιὰ τὴν εὐεργετικὴ δράση του ἄφισε στὴν Κέρκυρα. Η «ΙΟΝΙΟΣ ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ» χαιρετᾶ ἰδιαίτερα, γιατί στὸ πρόσωπό του χαιρετίζει ἕναν ἀληθινὸ διανοούμενο.

— Η «ΙΟΝΙΟΣ ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ» εὐχεται ὅπως ἡ νέα Κυβέρνηση υποστηρίζει τὴ Δημιουργικὴ γλῶσσα και νά μεταρρυθμίσει ριζικῶς τὸ ἀπαίσιο ἐκκαθευτικό σύστημα πὸς φανερά ἔχρεωκόπησε. Και μιὰ ἀπόδειξη πὸς τὰ παιδιά χάνουν ἄδικα και παράλογα πολὺτιμο χρόνο, ἀναφέρουμε τὸ θαῦμα τῆς *Νυκτερινῆς Σχολῆς Ἀπόρων Παιδῶν Ζακύνθου*. Μέσα σ' ἕξη μῆνες ἀπὸ τέλεια ἀγράμματος ἡ Σχολὴ ἔβγαλε παιδιά πολὺ καλύτερα κατηρητισμένα ἀπὸ τῶν κρατικῶν σχολειῶν.

— Ὁ συμπολίτης μας λόγιος δημοσιογράφος κ. Κώστας Καιροφύλας διορίστηκε Νομάρχης Ἀρτης.

— Στ' «*Ἀκροτήρι*» στὴ μαγικὴ του βίλλα παραθερίζει, μονάζοντας, ὁπως κάθε χρόνο ἕνας μοναδικὸς διανοούμενος, ποιητής, κριτικός, ἱστορικός, συγγραφέας. Ένας διαμαντένιος χαρακτήρας. Ὁ Μαρίνος Ζακύνθρος. Στὸ δειλινό, σάν κατεβαίνοντας ἀπὸ τὴ βιβλιοθήκη του, στὴν ὥραία ταράτσα τῆς βίλλας, βηματίζει σκυφτός, με τὸ κομπολόι στὸ χέρι, ὁ ποιητής, σηκώνοντας πὸς και πὸς τὸ κεφάλι γιὰ νά ρίξει τὸ βλέμμα του κάτω, στὴ sacra e bella Zacinto che si specchia nell'onde, ἄμεμπτος, στὸ ἔξωτερικό, κι' εὐγενικός φῶσι κι' ἐκ γενετῆς, ὑποδέχεται με χαρὰ τοὺς ἀραιοὺς ἐπισκέπτες του. Κι' ἡ Ζάκυνθος με τὸμορφο ἀκροτήρι γίνεται ὁμορφότερη σάν φιλοξενεῖ τὸ Μαρίνο Σιγούρο.

— Πέθανε ὁ μεγάλος Ἕλληνας παιδαγωγὸς Ἀριστοτέλης Κουρτίδης. Ἐπίσης ὁ παλαίμαχος τοῦ ἑλληνικοῦ θεάτρου Ζακυνθινὸς Διονύσιος Ταβουλάρης.

— Η ὑπογραφή τῆς ἡθικῆς φιλίας με τὴν Ἰταλία στὴ Ρώμη ἔχει μεγάλη σημασία και ἐπιδιοκιμάστηκε ἀπὸ ὅλο τὸν διανοούμενο κόσμο. Η «ΙΟΝΙΟΣ ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ» ἔστειλε ἀμέσως τηλεγράφημα συγχαρητήριο στὸ Βενιζέλο και Μουσσολίνι καθὼς και στοὺς ἄλλους συντελεστές Ἀρλόττα και Μποδρέρο. Τὸ κείμενο μαζί με τίς θερμὲς ἀπαντήσεις του θά δημοσιεύσουμε στὸ ἐρχόμενο φύλλο. Η «ΙΟΝΙΟΣ ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ» χαιρετίζει μ' ἐνθουσιασμό τὸ ἱστορικὸ αὐτὸ γεγονός τῆς προσεγγίσεως τῶν δύο γειτονικῶν ἐθνῶν.

— Πάνω στὴν κριτικὴ τοῦ κ. Διον. Ζακυνθνοῦ γιὰ τὴς Torture della Sfinge, λάβαμε ἀπὸ τὸν συγγραφέα τῶν κ. Θεοδ. Βρίκο τὴν παρακάτω ἐπιστολή

Βαρλέττα 25 Ἰουλίου 1928.

Εὐγενεστάτῃ Κυρία,

Σχετικῶς με τὴν κριτικὴν τοῦ εὐγενοῦς λογίου κ. Ζακυνθνοῦ πὸς εἶχε τὴν καλοσύνην νά κρίνει εὐνοϊκά κατὰ τὰ λοιπὰ τὴ συλλογὴ ποιημάτων μου «*Le torture della Sfinge*», νομίζω ὅτι εἶναι ἀπαραίτητον νά δώσω ἀναγκαίως ἐξηγήσεις διὰ τὴν μετάφρασιν τῆς λέξεως «καθεύδω», εἰς τὴν Ἰταλικὴν «*Vigilo*». — Τὸ ἀπόσπασμα τῆς Σαπφούς ἔχει ὡς ἐξῆς:

«Δέδυκε μὲν α Σελάνα
»και Πλαϊάδες, μέσαι δέ
»νύκτες, παρα δ' ἔρχετ' ὥρα
»ἐγὼ δέ μόνα καθεύδω».

Ἐγὼ τὸ ἔχω οὕτως μεταφράσει:

«A nezza notte, allora
»che la Luna e le Plejadi tramontano
»e scorre lenta l'ora
»sol'io deserta vigilo! —

Εἶμαι Ἕλλην και ἐγὼ—ὄχι μόνο διότι τὸ εἶπε ὁ κ. Raffaele Cotugno — και ἤξερω πολὺ καλὰ ὅτι ἡ λέξις «καθεύδω» πᾶσι νά εἴπῃ «*dormire, riposare*» και εἰς μεταφορικὴν ἔννοιαν ἀκόμη «*oziare*». Ἀλλὰ ἐπειδὴ ὁποιος «*riposa*», δύναται και νά μὴ κοιμᾶται—και αὐτὴ ἴσια ἴσια εἶναι ἡ πτῶσις τῆς Σαπφούς, ἡ ὁποία ποτὲ, σ' αὐτὴν τὴν περίστασιν ἡδύνατο νά κοιμᾶται.—Νά λοιπὸν ὁ λόγος πὸς μετέφρασα με τὴν ἔννοιαν τῆς ἀγρυπνίας (*veglia*) τὴν λέξιν «καθεύδω» εἰς «*vegliare*» ἢ *vigilare*, πὸς εἶναι τὸ ἴδιον εἰς τὴν Ἰταλικὴν. Ἐκεῖ πὸς ἡδυνάμην νά μεταφράσω «*sol'io deserta vigilo*» ἔχον ἀνάγκην νά παραθέσω τὸν στίχον, μετέφρασα χωρίς ἄλλο.

ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ

Με βαθύαν ἐκτίμησιν
ΘΕΟΔ. ΒΡΙΚΟΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Δάβαμε τ' ἀκόλουθα βιβλία :

Paesi e marine di Grecia, τοῦ γνωστοῦ ἰταλοῦ καὶ φίλου συγγραφέα Arnaldo Cervasato. Εἶναι μιὰ σειρά ἀνταποκρίσεων, μὲ δυνατόν ταλέντο, γιὰ τὴν *Κέρκυρα*, *Ζάκυνθο*, τὸ *Νέο Μαραθῶνα*, (Μεσολόγγι) τὸν *κόλπο τῆς Κορίνθου* γιὰ *σημερινή Ἀθήνα*, καὶ τὸ *Αἶγατο*, πού ἔστειλε στὴν *illustrazione italiana* ὁ πάρα πάνω ἀποσταλμένος τῆς γιὰ τὰ ἐγκαίνια τοῦ ἰσθμοῦ τῆς Κορίνθου. Εἶναι ἕνας δλόκληρος ὕμνος γιὰ τὴν Ἑλλάδα, γραμμένος μὲ τέχνη, ἀνοιχτόκαρδα, φιλοσοφικά ἀπὸ τὸν φιλέλληνα ποιητὴ. Τῆς σελίδες αὐτῆς, ἀπὸ τῆς ὡραιότερης πού γράφτηκαν γιὰ τὴν Ἑλλάδα θὰ μεταφράσουμε προσεχῶς.

Ἀργότερα θὰ δημοσιεύσωμε διαλεχτὴ συνεργασία πού μᾶς ἔστειλεν ὁ φίλος συγγραφέας εἰδικὰ γιὰ τὴν *Ἴονιο Ἀνθολογία*.

Ὁβελίσκοι καὶ Σαρκοφάγοι : Ποιητικὴ συλλογὴ τοῦ Παν. Βρισιμιτζάκη, ἐπιμελημένη ἀπὸ τὰ *Γράμματα* Ἀλεξανδρείας. — ἔχει καὶ ὡραιότατα σκίτσα.

Ὁ Ἀστυγὴ καὶ τὸ ἔργον του ἐν Ἑλλάδι : Πανηγυρικό Λεύκωμα γιὰ τὸν ἡρωϊκὸ ναύαρχο ἀπὸ τὸν Κ. Ράδο. — Ἐκδόσεις ἐπιτροπῆς ἐκατονταετηρίδας.

Κάλβου ἅπαντα. *Δύρα.* Πρόλογος Μαρίνου Σιγούρου. Ἐκδοσὴ Στοχαστῆ. — Ὁ Σιγούρος στὸ λαμπρὸ του πρόλογο μὲ τὴ ζωγραφικὴν ἐκείνην μαεστρία πού τὸν χαρακτηρίζει, μᾶς καθρεφτίζει τὸν Κάλβο, τὸν ἡθικὸ, τὸν πατριώτη, τὸν ποιητὴ, τὸ διανοούμενο Κάλβο μὲ τῆς ἀδυναμίες του. τὰ ἑλαττώματά του. Καὶ τελειώνει : «Εἶναι μιὰ μορφή τραγικὴ, πονεμένη, σιωπηλὴ, ὑπερῆφανη, ὑψωμένη στὸ βᾶθος τῆς ἐγγενέστερης οὐδύνου τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος, καὶ πυκνοσκεπασμένη μὲ τὸ θυρικὸ πέπλο τῆς Ἰσίδας.

Εἶναι μιὰ μορφή πού οἱ σημερινοὶ Ἕλληνες δὲν εἶναι ἄξιοι νὰ τὴν ἀντικρύσουν».

Ὁ Δημητριάδης στὴ βιογραφία τοῦ Φωσκόλου ἀπὸ τὸ Σιγούρο στηρίχθηκε τὸ περισσότερο στὸ φτιάξιμο τῆς ὥραιας προτομῆς τῆς Ζακύνθου. Εἰκόνα ὅμως τοῦ Κάλβου δὲ περισώθηκε. Τὴν ψυχικὴ ὁμοίαν τὴν ἔχουμε. Κι' ἕνας καλλιτέχνης σὰ τὸ Δημητριάδην θὰ μπορούσε μὲ ὅ,τι ξέρουμε γιὰ τὸν ποιητὴ τοῦ *Φιλόπατρι*, νὰ μᾶς χαρίσει ἕνα ἔργον ἀντάξιον τοῦ παραγνωρισμένου Μεγάλου.

— *Τὶ προσήνεγκεν ἡ Ἱατρικὴ τῆς Ἑπτανήσου καὶ ἰδίᾳ ἡ τῆς Κεφαλληνίας εἰς τὴν παγκόσμιον Ἱατρικὴν :* μελέτη τοῦ πρῦτανι τοῦ Πανεπιστημίου Ν. Ἀλεβιζάτου.

— *Μαργδαληνές* εἶναι ἡ νέα ποιητικὴ συλλογὴ τοῦ Μ. Καλλοναίου μὲ πρόλογο πού μᾶς θυμίζει πολὺ τῆς Sorelline τοῦ Mariani.

— *Τραγοῦδια τῆς Ἀγάπης.* (δεύτερη ἐκδοσὴ). Ποιητικὴ συλλογὴ τοῦ Ἰωάννου Δαμβέρρη.

— *Φορτουνατό :* Κωμωδία ἀνέκδοτος τοῦ Μάρκου Ἀντωνίου Φώσκολου, ἐκδιδόμενη γιὰ πρώτη φορὰ ἀπὸ τὸ σοφὸ ἀρχαιολόγο Στέφανο Ξανθοῦδιδην.

— La politica economica di Fenelon e il pensiero politico ed economico del suo tempo : τοῦ καθ. τοῦ Πανεπ. τῆς Σιένας Alberto Bertolino.

— *Στρατιωτικά. Α'.* Ὁργανωτικά. τοῦ στρατηγοῦ Π. Κλάδου.

— Aus briefen und tagenbüchern zum deutschen philhellenismus : εἶναι τὸ νέο φυλλάδιον τοῦ γνωστοῦ Ἑλληνιστῆ Dieterich πού τόσες ἀνεχτίμητες ὑπηρεσίες πρόσφερε στὰ ἑλληνικὰ γράμματα. — Ὅπως δειχθεὶς ὁ τίτλος του περιέχει ἀποσπάσματα ἀπὸ ἐπιστολὰς καὶ ἡμερολόγια Γερμανῶν φιλελλήνων (1821–1828).

— Antologia della lingua italiana : Σὲ 200 σελίδες ὁ γνωστός συγγραφέας καθηγ. Guido Bystico μάζεψε μὲ μεγάλη τέχνη ὅσοις ἐκ κομμάτια ποιητικὰ καὶ πεζὰ τῶν καλύτερων Ἰταλῶν συγγραφέων.

— *Κασιώτικα :* Ἠθογραφικὰ διηγήματα τοῦ Ζαχαρία Χαλκιάδην, εἰκονογραφημένα.

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

— *«Νέα Ἑστία».* (1 Ἰουλίου) : «Σμυρνιώτικα» ὡραιότατο ποίημα τοῦ συμπαθέστατου ποιητοῦ Μιχ. Ἀργυροπούλου, «Πελεκάσης» καλλιτεχνικὸ ἄρθρο τοῦ Μαρίνου Σιγούρου (ἀπὸ τὴν ζωὴν καὶ ἀπὸ τὴν Τέχνην) γιὰ τὸ ζακυνθινὸ ζωγράφον Δημ. Πελεκάση), «Οἱ θεοτικὲς τοῦ Κοιτύλου» (τὸ βραβευμένον διήγημα τοῦ Ἀλ. Βεϊνὸγλου στὸ διαγωνισμὸ τῆς «Ν. Ἑστίας», «Γιὰ τοῦτο παλιὰ σονέττα» πολὺ ἐνδιαφέρουσα μελέτη τοῦ κ. Βουτιεριδῆ κτλ. Στὸ γυναικεῖας ἐκπαιδεύσεως» Ἀριστ. Κουρτιδῆ, τὸ β'. βραβεῖο τοῦ διαγωνισμοῦ τῆς «Ν. Ἑστίας» «Ἡ καταδικασμένη» τοῦ Μελέη Νικολαΐδην κτλ. — *Καρνωτάκης* ἀπὸ τὸν Τέλλον Ἀγραν καὶ Πέτρον Χάρην, «Τὸ ταξεῖδι κ' ἡ ἀγάπη τῆς Κυρίας», διήγημα τοῦ Θράσου Καστανάκη, ἡ προκήρυξις τοῦ Β'. λογοτεχνικοῦ διαγωνισμοῦ γιὰ θεατρικὸν ἔργο καὶ πλούσιο δεκαπενθήμερο. Στὸ μόνο πού δὲ συμφωνοῦμε σ' αὐτὸ εἶναι ἡ κριτικὴ γιὰ τὰ διηγήματα τοῦ Θ. Καστανάκη, πού τὸν δείχνουν συγγραφέα μὲ δυνατόν ταλέντο πού γρήγορα θὰ ἀναγνωρισθῇ παγκόσμια.

— *«Ἑλληνικά Γράμματα» :* (1 Ἰουλίου) ἕνα λαογραφικὸ σημείωμα τοῦ Κ. Φαλτάιτς «Καποτάδες—Τερζήδες—Καζαζήδες». — (15 Ἰουλίου) «Μιὰ κριτικὴ γιὰ τοὺς κριτὲς τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου» τοῦ ὑποστράτηγον Γρηγοριάδην, «Μιὰ σκοτεινὴ ἐποχὴ» τοῦ Guenon. Στὸ ἴδιον τεῦχος καθὼς καὶ σ' ἐκεῖνο τῆς 1ης Αὐγούστου μιὰ πλατειὰ μελέτη γιὰ τὴν «Ἑλληνικὴ λαϊκὴ τέχνη—Σάμος» πλουτισμένη μὲ πολλὰς ὡραιότατες εἰκόνας καὶ σκίτσα τῆς θαναμαστῆς καὶ μοναδικῆς Ἀγγελικῆς Χατζημιχάλη. Στὸ τεῦχος 16 Αὐγούστου : «Προμήνημα» διήγημα Δ. Ταχκοπούλου, «Γάμος στὴν Κεραισσόνα. — Τὸ προξενεῖον» Σάββα Παπαδοπούλου, λαογραφικὰ (Λοτόμοι—Ταλιαδόροι—Βαριέττας Μινώτου, καὶ ἡ συνέχεια τοῦ συμπαθέστατου διηγήματος τῆς Ἑλένης Ρώτα «Οἱ δασκάλας».

— Στὸ «*Livre*» τοῦ κ. Ρουσσέλ (Ἰούνιος—Ἰούλιος) : τὸ τέλος τῆς κριτικῆς γιὰ τὴ «στειχουργικὴ τοῦ Σολωμοῦ» τοῦ κ. Σπαταλά. Κριτικὲς γιὰ τὰ «Παραμῦθια» τοῦ κ. Μέγα, «Μοιρολόγια καὶ τραγοῦδι, τῆς Μάνης» τοῦ κ. Πασσαγιάνην, «Τὶ εἶδα στὴ Ρουσία» τοῦ Καζαντζάκη, «Τὰ κομμένα μαλλιά» τοῦ Συνοδινού, καὶ γιὰ τῆς ποιητικῆς συλλογῆς τῶν κ. Δέλη, Κασόλα, Μαλτέζου. Τὸ «Μέσ' τοὺς ἀνθρωποφάγους» τοῦ Βουτιερᾶ. — Στὸ τεῦχος Αὐγούστου κριτικὲς γιὰ τὰ «Ἑλεγοὶ καὶ Σάτυρες» τοῦ ἀξέχαστου Καρνωτάκη, γιὰ τὰ διηγήματα τοῦ Θράσου Καστανάκη «Ἡ χορεύτρια κοντεσσόνα Φελιτοῦτα», τὰ «Κορακίστικα» τοῦ Λάσκαρη, τὴν «Ἀπάντησι» σὲ μιὰ κριτικὴν τοῦ Βουτιεριδῆ, ὅπου ὁ κ. Ρουσσέλ πηγαίνει μὲ τὴ γνώμη τοῦ κ. Κυριακίδην. — Εἶναι τόσο καθαρὲς, τόσο πραγματικῆς καὶ εὐσυνειδητῆς οἱ κριτικὲς τοῦ κ. Ρουσσέλ, πού ἀδίσταχτα μπορούμε νὰ ποῦμε πὼς τὸ «*Libre*» κραινὴ ἐνήμερος ὅχι μόνο τοὺς Γάλλους μὰ καὶ ἐμᾶς γιὰ τὴ σύγχρονη ἑλληνικὴ πνευματικὴ κίνησι, περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλο ἑλληνικὸ περιοδικόν. Ὁ ἀκούρατος ἑλληνιστὴς καθηγητὴς ἐξέδωκε τελευταῖα καὶ τὴ μετὰ φρασὴν τοῦ Δ'. ὕμνον τοῦ Καλλιμάχου, σχολιασμένο. Ἡμεῖς εἶναι 6 φράγκα στὴ διεύθυνση τοῦ *Libre* : Prof. Louis Roussel Montpellier France.

— Πολὺ ἐνδιαφέρουσα ὅπως πάντα ἡ *Ἀναγέννησις*. Στὸ διπλὸν τεῦχος Μαΐου : «Ἦνας ἄλλος Δραγούμης» — Δραγούμης καὶ Μπαρὲς ἀπὸ τὸν Γ. Θεοτόκα. «Τὸ πνεῦμα καὶ τὰ ὄνειρα τοῦ ἀνθρώπου» Paul Valery. «Γεωμετρικὴ Τέχνη» Σέμνης Παπαστυριδίου. — «Οἰκονομικὴ πολιτικὴ καὶ ἀστικὴ σταθεροποίηση» Στρατῆ Σωμερίτη. — «Οἰκονομικὴ καὶ ἀστικὴ Κ. Παράδοξο» — «Ὁ Καραβάνης σάν ποιητὴς καὶ ἀρχηγὸς σχολῆς», λικὴ Πράξις συσταίνουμε ἰδιαίτερα στοὺς δασκάλους καὶ Ἑπτανήσιους καθηγητῆς.

— Πλούσιο σὲ ὕλη καὶ τὸ τεῦχος Ἀπριλίου—Μαΐου τοῦ προοδευτικοῦ λογοτεχνικοῦ περιοδικοῦ «*Νεοελληνικά Γράμματα*» Ἡρακλείου.— Καλὸ ἐπίσης καὶ σκιτσογραφημένο τὸ τεῦχος Ἰουνίου.

— Στὸν *Παρθενῶνα* (Ἰούλιος—Αὐγούστος) μιὰ ὁλοσέλιδη φωτογραφία τοῦ γλυκοῦ Ἑπτανήσιου ποιητῆ, Στέφανου Μαρτζώκη. Ἐξακολουθεῖ ὁ πολὺ ἐνδιαφέρον «*Βυρωνικὸς κύκλος*» τοῦ Δ. Καμπούρογλου, ἓνα ὥραϊο ποιηματάκι τοῦ Γ. Σπαταλά, «*Ἡ Ἰνδικὴ φιλολογία*» Μ. Καλλωναίου, καὶ τὸ τέλος τοῦ διηγήματος τοῦ Γκόρκυ, μεταφρασμένον ἀπὸ τῆς Μυρτιώτισσας.

— Στὴ *Νέα Ἐπιθεώρηση* (Ἰούλιος) «*Κοινωνία καὶ Τέχνη*» Γ. Πλεγά-
νωφ, «*Ντιρετίσσιμο*» Παναΐτ Ἰστράτι, «*Ἐνας ὁλόκληρος αἰώνας*» (ἀπ' ἀ-
φορμῇ τὰ 150 χρόνια τοῦ Βολταίρου) Πέτρου Πικροῦ κ.τ.λ.

— *Ἀλεξανδρινὴ Τέχνη* (Ἰούλιος) Γ. Ψυχάρη «*Ἡ καινούργια μου ἀ-
γάπη*», Σπύρου Ἀννίνου «*Giovanni Pascoli*» Ν. Γορμάδης «*Ἀπὸ τὰ Πρά-
σινα μάτια*» κ.τ.λ.

— *Μουσικὰ Χρονικά*. Στὸ μοναδικὸ μας αὐτὸ μουσικὸ καὶ καλλιτεχνικὸ περιοδικό, ποὺ συστάινουμε θερμὰ στοὺς φιλόμους Ἑπτανήσιους, (τεῦ-
χος Ἰουνίου) Γ. Λαμπελὲτ «*Νέα Μουσικὴ καὶ νεωτεριστὰ συνθέται*», «*Τὸ Ἠρωϊκὸ στοιχεῖο στὴ Μουσικὴ*», «*Ὁ Ἰωσήφ Βέρδης*» γιὰ τοὺς συγχρόνους του μουσικοὺς, καλλιτεχνικὴ ἐπισκόπηση κ.τ.λ. Τὸ κάθε τεῦχος δραχμὲς 6 κ' ἀπὸ ἓνα μουσικὸ κομμάτι.—Σ' αὐτὸ «*Ἡ Μάγισσα*» τοῦ Δ. Λαυράγκα, διπλὸ τεῦχος Ἰουλίου—Αὐγούστου: «*Τὸ μουσικὸ συναίσθημα στὴν πρωτο-
γονή μορφή του*» Φανῆς Μιχαλοπούλου, «*Ἡ ἑλληνικὴ μουσικὴ καὶ αἱ ὑπο-
διαίρεσεις τοῦ τόνου*», Γ. Λαμπελὲτ, «*Σωματεῖα ὑποκριτῶν καὶ μουσικῶν
παρὰ τοῖς ἀρχαίοις*» Ν. Λάσκαρης, «*ἐνδιαφέροντα σημειώματα*» κ.τ.λ.

— Λάβαμε ἀκόμα τὰ τελευταῖα τεύχη τῶν περιοδικῶν: *Παλλάδιον* σὲ φορητὴ καθαρεύουσα, ποὺ βγάζει στὴν Κύπρο ἡ Κα Πολυξένη Λοϊζιάς.—
Γλαῦκα (Πειραιῶς).

— *Ἑλληνικὴ Ἐπιθεώρηση* βγαίνει ἀδιάκοπα ἀπὸ 20 χρόνια τώρα κ' ἔχει γίνει ἀγαπητότατο στὴν ἑλληνικὴ οἰκογένεια, *Ἑλλήνις*, *Ἀγῶνας τῆς Γυναικας*, *Ἰοίς* (Ἀλεξανδρείας), τὰ συμπαθητικὰ Παναγιώττια, Ἐπιστημο-
νικὴ Ἠχώ, Τηλεγραφικὴ Ἐπιθεώρησης, Παιδικὴ Ζωή, Ἐρυθρὸς Σταυρὸς τῆς Νεότητος, Νέα Ἀγωγή, Ραδάμανθυς, Φῶς (Ἡρακλείου), Νέα Ζωή (Χανίων) τὸ λαμπρὸ θρησκευτικὸ Ἅγιος Σπυρίδων (Κερκύρας), καθὼς καὶ τὴν Europa Orientale, Studi senesi, Libri del giorno, Hellas (Ἀμβούργου).

— Ἐξαιρετικὰ ἐνδιαφέρον εἶναι ὁ *Ἀγὼν τῶν Παρισίων* ποὺ τιμᾷ τὸν ἑλληνικὸ τύπο στὸ ἐξωτερικό.

— *Ἡ Σύγχρονη Σκέψη* (Ἀριθ. 3). Σὲ πολυτελέστατῃ ἐκδοσὴ μοναδικό, πλούσιο στὴν ὕλη. Ποιήματα Παλαμά, Καβάφη, Σωτήρη Σκίπη, Βάρναλη καὶ διηγήματα Βελ. Φρέρη, Μ. Βισάνθη κτλ.

— «*Ὁ Πρόσκοπος*»: Μηνιαῖο μαθητικὸ-προσκοπικὸ περιοδικὸ τῆς Κερ-
κύρας. (Ἀρ. 2).

— «*Νέα Ἱερουσαλὴμ*»: Τὴ διεύθυνση τοῦ Ζακυνθινοῦ τούτου θρησκευ-
τικοῦ περιοδικοῦ ἀνάλαβε ὁ μορφωμένος νέος Διον. Παπαγιαννόπουλος, ποὺ
ὑπόσχεται πῦλὰ στὸν τόπο μας ποὺ δυστυχῶς μέρα τὴν ἡμέρα ρίχνεται
στὴν πνευματικὴν ἀφάνεια.

— *Στὴν «Ἐστία»* ἐχθὲς ἀπὸ τὰ ἱστορικὰ σημειώματα τοῦ Δ. Καμπούρο-
γλου δημοσιεύονται ταχτικά καὶ ἄλλα τοῦ Ἑπτανήσιου ἱστοικοῦ Σπύρου
Θεοτόκη. Μὲ τὴ συνεργασία τῶν δύο τούτων σοβαρῶν καὶ διαπρεπῶν ἱστο-
ρικῶν ἡ «*Ἐστία*» λαβαίνει νέο κύρος

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΔΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ:

ΕΙΣ ΤΑΣ ΚΥΡΙΩΤΕΡΑΣ ΠΟΛΕΙΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ

ΕΝ ΟΨΕΙ ΚΑΙ ΕΠΙ ΠΡΟΘΕΣΜΙΑ

== ΕΚΤΕΛΕΙ ==

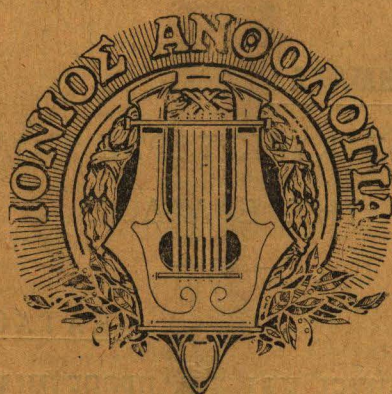
ΠΑΣΑΝ ΤΡΑΠΕΖΙΤΙΚΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑΝ

ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟΥ

ΜΕΧΡΙ 50,000, 4 1/2 0/0 ΕΤΗΣΙΩΣ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΔΗΕΟΥΡΙΟΥ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ